

OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA UPRAW ROLNYCH

Vereinigte Hagelversicherung VVaG z siedzibą w Giessen (Niemcy)
wykonujący działalność ubezpieczeniową w Polsce
poprzez oddział pod nazwą
Vereinigte Hagelversicherung VVaG Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych
Oddział w Polsce

Informacje, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej

Rodzaj informacji	Jednostka redakcyjna we wzorcu Umowy
Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń	§ 2 ust. 9, § 3 – 5, § 7 – 8, § 10 – 12, § 16 – 18, § 28 ust. 1 – 7, § 29 – 35, Załącznik nr 1, Załącznik nr 3
Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia	§ 2 ust. 9, § 3, § 6, § 9, § 12 ust. 4, § 13 – 15, § 16 ust. 4 – 6, § 20, § 25 ust. 6, § 26, § 27 ust. 2, § 28 ust. 8 – 9, § 29 ust. 18, § 34, § 36 – 37, Załącznik nr 3

§ 1	Preambuła	3	§ 21	Sposób zawarcia Umowy ubezpieczenia	10
§ 2	Wprowadzenie	3	§ 22	Zmiana właściciela upraw	11
§ 3	Definicje	3	§ 23	Sposób ustalania i opłacania składki ubezpieczeniowej	11
§ 4	Przedmiot ubezpieczenia	4	§ 24	Prawa i obowiązki stron Umowy ubezpieczenia	11
§ 5	Zakres ubezpieczenia	5	§ 29	Zgłoszenie szkody	12
§ 6	Franszyzy, udziały własne i granica maksymalnego odszkodowania	5	§ 31	Procedura postępowania w celu stwierdzenia szkody	13
§ 7	Zdarzenie szkodowe poprzez działanie ryzyka	6	§ 32	Ustalenie szkody	13
§ 8	Symptomy szkód w ubezpieczonych ryzykach	6	§ 33	Koszty ustalenia szkody	14
§ 9	Ubezpieczenie a szkody, które zaistniały wcześniej	7	§ 34	Obliczenie odszkodowania	14
§ 10	Ubezpieczone szkody	7	§ 35	Wypłata odszkodowania	14
§ 11	Ubezpieczone koszty	8	§ 36	Wielokrotne ubezpieczenie	15
§ 12	Odszkodowanie ryczałtowe	8	§ 37	Regres ubezpieczeniowy	15
§ 13	Ogólne ograniczenia i wyłączenia odpowiedzialności	8	§ 38	Zakończenie Umowy ubezpieczenia	15
§ 14	Nieubezpieczone szkody	8	§ 39	Postanowienia końcowe	15
§ 15	Nieubezpieczone koszty	9			
§ 16	Okres ubezpieczenia i odpowiedzialność Ubezpieczyciela za szkody w ubezpieczonych uprawach	9	Załącznik nr 1 – Postępowanie w celu ustalania szkody		15
§ 20	Suma ubezpieczenia i warunki jej zmiany	10	Załącznik nr 2 – Postępowanie reklamacyjne		16
			Załącznik nr 3 – Klauzule szczególne		17

Preambuła

§ 1

Umowa ubezpieczenia upraw rolnych może zostać zawarta na jedno ryzyko lub w pakiecie wielu ryzyk wystąpienia zdarzeń losowych związanych z niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi.

Wprowadzenie

§ 2

- Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia upraw rolnych, zwane dalej OWU, mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych pomiędzy osobami fizycznymi, prawnymi albo jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej, zwanymi dalej Ubezpieczającymi, a Vereinigte Hagelversicherung VVaG z siedzibą w Giessen (Niemcy) wykonującym działalność ubezpieczeniową w Polsce poprzez oddział pod nazwą Vereinigte Hagelversicherung VVaG Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Oddział w Polsce, zwanym dalej Ubezpieczycielem.
- Ochrona ubezpieczeniowa udzielana na podstawie OWU może dotyczyć zarówno upraw rolnych oraz rodzajów ryzyka, w odniesieniu do których mają zastosowanie dopłaty do składek ze środków budżetu państwa zgodnie z ustawą o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich z dnia 7 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 477 z późn. zm.), jak i upraw rolnych oraz rodzajów ryzyka, do których powyższe dopłaty nie mają zastosowania. OWU wskazują w odniesieniu do jakich upraw oraz rodzajów ryzyka mają zastosowanie powyższe dopłaty.
- Zasady i tryb udzielania dopłat do składek, określenie podmiotów uprawnionych do otrzymania tych dopłat, wysokość dopłat określają odpowiednie przepisy prawa – w szczególności ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz.U. z 2019 r. poz. 477 z późn. zm.).
- W Umowach ubezpieczenia zawieranych przez Ubezpieczyciela, dopłaty do składek, o których mowa w ust. 2 i 3, dotyczą wyłącznie tej części składki, która jest należna Ubezpieczycielowi za ubezpieczenie tych upraw i rodzajów ryzyka, w odniesieniu do których mają zastosowanie dopłaty do składek zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz.U. z 2019 r. poz. 477 z późn. zm.).
- Wysokość limitu dopłat do składek na dany rok kalendarzowy określana jest w Umowie zawieranej pomiędzy Ubezpieczycielem a Ministrem właściwym do spraw rolnictwa. Dopłaty do składek dotyczą wyłącznie umów ubezpieczenia zawieranych przez Ubezpieczyciela do momentu wyczerpania limitu dopłat.
- Umowę ubezpieczenia można zawrzeć także na cudzy rachunek. W przypadku zawarcia Umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek (na rachunek Ubezpieczonego), Ubezpieczyciel może podnieść zarzut mający wpływ na odpowiedzialność Ubezpieczyciela również przeciwko

Ubezpieczonemu. Ubezpieczony może żądać, by Ubezpieczyciel udzielił mu informacji o postanowieniach zawartej Umowy ubezpieczenia oraz OWU w zakresie, w jakim dotyczą jego praw i obowiązków.

- Za zgodą stron, do Umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odbiegające od ustalonych w OWU.
- Wszystkie postanowienia dodatkowe lub odmienne od ustalonych w OWU, a także zmiany Umowy ubezpieczenia muszą być sporządzone na piśmie w formie aneksu lub załącznika do Umowy ubezpieczenia.
- W sprawach nieuregulowanych w Umowie ubezpieczenia lub OWU mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego oraz inne właściwe przepisy prawa polskiego.

Definicje

§ 3

- Przez użyte w OWU pojęcia rozumie się:
  - cofka powodziowa – podwyższenie lustra wody w cieku wodnym powstające wskutek podnoszenia się stanu wody w zbiorniku końcowym, do którego dany ciek uchodzi;
  - dokument ubezpieczenia – polisa potwierdzająca zawarcie Umowy ubezpieczenia;
  - działka ewidencyjna – ciągły obszar gruntu oznaczony nr. ewidencyjnym, położony w granicach jednego obrębu, jednorodny pod względem prawnym;
  - grupy, rodzaje lub gatunki upraw – przyjęta przez Ubezpieczyciela w § 4 OWU klasyfikacja upraw;
  - franszyza integralna (warunkowa) w ubezpieczeniu upraw rolnych – ustalona procentowo w stosunku do wysokości plonu lub powierzchni uprawy wartość, za którą Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności;
  - franszyza redukcyjna (bezwarunkowa) – ustalona w Umowie ubezpieczenia procentowo w stosunku do sumy ubezpieczenia kwota, o którą pomniejszane jest odszkodowanie;
  - jesienne zakończenie wegetacji – fenologiczna faza rozwoju roślin rozpoczynająca się wówczas, gdy średnio-dobowe temperatury spadają poniżej 5°C, rośliny przestają rosnąć i rozwijać się;
  - karencja w ochronie ubezpieczeniowej – okres pomiędzy zawarciem Umowy ubezpieczenia a rozpoczęciem ochrony ubezpieczeniowej, w którym ochrona ubezpieczeniowa nie jest udzielana oraz nie jest naliczana składka ubezpieczeniowa i Ubezpieczyciel nie pobiera składki;
  - kompensacja plonu – zdolność roślin do wyrównywania częściowo lub w całości ilościowej straty w plonie w wyniku przejęcia przez nieuszkodzoną część lub inne rośliny sąsiadujące funkcji plonotwórczych;
  - miejsce ubezpieczenia – pole lub pola zarządzane przez Ubezpieczonego, których dotyczy Umowa ubezpieczenia. Ochrona ubezpieczeniowa istnieje tylko w wyznaczonym

- miejscu ubezpieczenia. Miejscem ubezpieczenia jest wyłącznie zadeklarowana Ubezpieczycielowi powierzchnia uprawna, która w ramach Umowy ubezpieczenia wykorzystywana jest do produkcji roślinnej pod gołym niebem i została zgłoszona do ubezpieczenia;
- 11) okres odpowiedzialności – ustalony w OWU okres, w którym zajście zdarzenia ubezpieczeniowego powoduje odpowiedzialność Ubezpieczyciela za szkody powstałe wskutek zdarzenia ubezpieczeniowego (okres udzielania materialnej ochrony ubezpieczeniowej);
  - 12) okres ubezpieczenia – okres na jaki zawarto Umowę ubezpieczenia (formalny okres ubezpieczenia), nie dłuższy jednak niż 12 miesięcy;
  - 13) pakiet ubezpieczeniowy – zaproponowany w ofercie Ubezpieczyciela i wskazany w Umowie ubezpieczenia zakres ubezpieczeniowy składający się z dwóch lub więcej ryzyk;
  - 14) plon główny – części użytkowe roślin uprawnych, będące zamierzonym wynikiem działań uprawowych;
  - 15) plon handlowy – część plonu ogólnego przeznaczona na sprzedaż lub użytek własny z uwzględnieniem klas jakościowych;
  - 16) pole (powierzchnia uprawna) – zwarty obszar gruntu, obsiany lub obsadzony jednym gatunkiem uprawy, oznaczony numerem działki ewidencyjnej lub numerami działek ewidencyjnych;
  - 17) producent rolny – osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, w której posiadaniu lub współposiadaniu jest gospodarstwo rolne, prowadząca działalność rolniczą, o której mowa w art. 4 ust. 1 lit. c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (Dz. Urz. UE L z 20.12.2013, Nr 347, str. 608);
  - 18) przeoranie – zabieg agrotechniczny związany z uprawą gleby, pozwalający na uprzątnięcie ubezpieczonej uprawy po wystąpieniu zdarzenia szkodowego;
  - 19) składka – składka ubezpieczeniowa w kwocie należnej Ubezpieczycielowi z tytułu udzielania ochrony ubezpieczeniowej w okresie odpowiedzialności określona w Umowie ubezpieczenia;
  - 20) stadium BBCH – przyjęta w krajach UE klasyfikacja służąca określeniu faz fenologicznych rozwoju roślin jednoliściennych i dwuliściennych;
  - 21) symptomy szkody – stan ubezpieczonej uprawy, który został spowodowany wskutek oddziaływania zdarzenia szkodowego. Zdarzenia szkodowe spowodowane ubezpieczonymi ryzykami muszą powodować określone symptomy szkody w ubezpieczonych uprawach, aby zdarzenie podlegało ochronie ubezpieczeniowej na podstawie OWU;
  - 22) szkoda całkowita – całkowite zniszczenie roślin lub całkowita utrata zdolności plonowania roślin lub zakwalifikowanie uprawy do przeorania, spowodowane zdarzeniami wchodzącymi w zakres ochrony ubezpieczeniowej;
  - 23) szkoda częściowa – częściowe uszkodzenia roślin wpływające negatywnie na wysokość plonowania roślin, spowodowane zdarzeniami wchodzącymi w zakres ochrony ubezpieczeniowej;
  - 24) Ubezpieczający – osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną zawierająca z Ubezpieczycielem Umowę ubezpieczenia na warunkach określonych w OWU;
  - 25) ubezpieczone ryzyko – określone w Umowie ubezpieczenia zdarzenie losowe spowodowane niekorzystnym zjawiskiem pogodowym;
  - 26) Ubezpieczony – posiadacz upraw rolnych objętych ubezpieczeniem;
  - 27) udział własny (udział własny ubezpieczonego w szkodzie) – określona w procentach wartość szkody, o którą pomniejszana jest wypłata odszkodowania;
  - 28) wiosenne wznowienie wegetacji – fenologiczna faza rozwoju roślin, kiedy na skutek wzrostu temperatury średniodobowej powyżej 5° C rośliny zaczynają rosnąć i rozwijać się;
  - 29) zdarzenie szkodowe – zdarzenie powodujące szkodę, za którą na podstawie zawartej Umowy ubezpieczenia Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność.
2. Szkody spowodowane przez następujące ryzyka:
    - 1) grad – oznaczają szkody powstałe wskutek opadu atmosferycznego składającego się z bryłek lodu;
    - 2) ujemne skutki przezimowania – oznaczają szkody spowodowane wymarzeniem, wymoknięciem, wyprzieniem, wysmaleniem lub wysadzeniem roślin, w okresie od dnia 1 grudnia do dnia 30 kwietnia, polegające na całkowitym lub częściowym zniszczeniu roślin, lub całkowitej utracie plonu głównego lub jego części;
    - 3) przymrozki wiosenne – oznaczają szkody spowodowane przez obniżenie się temperatury poniżej 0°C, w okresie od dnia 15 kwietnia do dnia 30 czerwca, polegające na całkowitym lub częściowym zniszczeniu roślin lub całkowitej utracie plonu głównego lub jego części;
    - 4) powódź – oznaczają szkody powstałe wskutek:
      - a. zalania terenów w następstwie podniesienia się poziomu wód płynących lub stojących,
      - b. zalania terenów wskutek deszczu nawalnego,
      - c. spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i podgórskich;
    - 5) suszę – oznaczają szkody spowodowane wystąpieniem, w dowolnym sześciodekadowym okresie od dnia 21 marca do dnia 30 września, spadku klimatycznego bilansu wodnego poniżej wartości określonej dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb;
    - 6) huragan – oznaczają szkody powstałe w wyniku działania wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24 m/s, którego działanie wyrządza masowe szkody; pojedyncze szkody uważa się za spowodowane przez huragan, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono działanie huraganu;
    - 7) deszcz nawalny – oznaczają szkody powstałe wskutek deszczu o współczynniku wydajności o wartości co najmniej 4; w przypadku braku możliwości ustalenia tego współczynnika bierze się pod uwagę stan faktyczny i rozmiar szkód w miejscu ich powstania, świadczące wyraźnie o działaniach deszczu nawalnego;
    - 8) piorun – oznaczają szkody będące następstwem wyładowania atmosferycznego pozostawiającego bezsporne ślady tego zdarzenia;
    - 9) obsunięcie się ziemi – oznaczają szkody spowodowane przez zapadanie się ziemi oraz usuwanie się ziemi, z tym że za szkody spowodowane przez:
      - a. zapadanie się ziemi – uważa się szkody powstałe wskutek obniżenia się terenu z powodu zawalenia się podziemnych wolnych przestrzeni w gruncie,
      - b. usuwanie się ziemi – uważa się szkody powstałe wskutek ruchów ziemi na stokach;
    - 10) lawinę – oznaczają szkody powstałe wskutek gwałtownego zsuwania się lub staczania ze zboczy górskich lub podgórskich mas śniegu, lodu, skał, kamieni, ziemi lub błota;
    - 11) ogień – oznaczają szkody na skutek działania ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozprzestrzenił się o własnej sile.

Przedmiot ubezpieczenia

§ 4

1. Ubezpieczeniem na podstawie OWU, o ile nie umówiono się inaczej, mogą być objęte uprawy według następującej klasyfikacji:
  - 1) uprawy rolnicze zwane dalej uprawami grupy R, w skład których wchodzi następujące rodzaje lub gatunki upraw:
    - a. buraki cukrowe,
    - b. buraki pozostałe,
    - c. kukurydza z przeznaczeniem na ziarno lub kiszonkę,
    - d. rośliny z przeznaczeniem na cele energetyczne,
    - e. rośliny kiszonkowe pozostałe,
    - f. rośliny nasienne upraw pastewnych,
    - g. rośliny strączkowe z przeznaczeniem na suchy zbiór,
    - h. rośliny oleiste w postaci rzepaku lub rzepiku,
    - i. rośliny oleiste pozostałe,
    - j. rośliny włókniste,
    - k. rośliny z przeznaczeniem na pasze objętościowe,
    - l. zboża jare,
    - m. zboża ozime,
    - n. ziemniaki;
  - 2) uprawy rolnicze zwane dalej uprawami grupy P, w skład których wchodzi następujące rodzaje upraw:
    - a. winorośle,
    - b. tytoń,
    - c. chmiel;
  - 3) uprawy warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych zwane dalej uprawami grupy S, w skład których wchodzi następujące gatunki upraw:
    - a. owoce krzewów owocowych,
    - b. owoce pestkowe,
    - c. owoce przemysłowe z przeznaczeniem na soki lub koncentraty,
    - d. owoce ziarnkowe,
    - e. truskawki,
    - f. warzywa cebulowe,

- g. warzywa korzeniowe,
  - h. warzywa kapustne,
  - i. warzywa liściowe,
  - j. warzywa psiankowate,
  - k. warzywa dyniowate,
  - l. warzywa strączkowe z przeznaczeniem na zielony zbiór,
  - m. warzywa łodygowe.
2. Ubezpieczeniu podlegają tylko te uprawy, które są uprawiane w gruncie na otwartej przestrzeni.
  3. Umowa ubezpieczenia obejmuje plon główny, przy czym za plon główny uznaje się w przypadku:
    - 1) buraków cukrowych – korzenie buraka z uwzględnieniem plonu cukru;
    - 2) w pozostałych burakach – korzenie buraka, a w ramach osobnego ubezpieczenia, o ile w sposób wyraźny wynika to z Umowy ubezpieczenia – liście;
    - 3) kukurydzy przeznaczonej na paszę – kolby i nadziemne części rośliny;
    - 4) zbóż, rzepaku, rzepiku, innych roślin oleistych, kukurydzy przeznaczonej na ziarno, roślin nasiennych upraw pastewnych, roślin strączkowych – ziarna lub nasiona;
    - 5) ziemniaków – bulwy, a w przypadku ziemniaków przemysłowych z przeznaczeniem na skrobię – z uwzględnieniem plonu skrobi;
    - 6) drzew i krzewów owocowych, truskawek oraz winorośli – owoce, a w ramach osobnego ubezpieczenia, o ile w sposób wyraźny wynika to z Umowy ubezpieczenia – całe nasadzenia;
    - 7) warzyw gruntowych – części warzyw gruntowych przeznaczone do konsumpcji, w postaci:
      - a. w warzywach liściowych – części użytkowane gospodarczo,
      - b. w warzywach psiankowatych lub dyniowatych – owoce,
      - c. w warzywach cebulowych – części warzyw użytkowane gospodarczo w postaci cebul, z uwzględnieniem szczypioru lub liści, o ile jest to wskazane w Umowie ubezpieczenia,
      - d. w warzywach korzeniowych – części warzyw użytkowane gospodarczo w postaci korzeni, z uwzględnieniem naci, o ile jest to wskazane w Umowie ubezpieczenia,
      - e. w warzywach strączkowych z przeznaczeniem na zielony zbiór – części warzyw użytkowane gospodarczo w postaci świeżych nasion lub strąków,
      - f. w warzywach kapustnych – części warzyw użytkowane gospodarczo w postaci główek – z uwzględnieniem liści, o ile jest to wskazane w Umowie ubezpieczenia,
      - g. w warzywach łodygowych – jadalne łodygi;
    - 8) chmielu – szyszki;
    - 9) tytoniu – liście;
    - 10) w roślinach włóknistych – włókno;
    - 11) w roślinach kiszonkowych pozostałych, roślinach energetycznych lub z przeznaczeniem na pasze objętościowe – części roślin użytkowane gospodarczo;
    - 12) w innych roślinach stanowiących przedmiot ubezpieczenia, niewymienionych w OWU a wskazanych w Umowie ubezpieczenia – całe rośliny lub ich części, które mogą być użytkowane gospodarczo.
  4. W odniesieniu do składki za ubezpieczenie upraw wskazanych w ust. 1 pkt 1 ppkt a, c, g - h, l - n oraz w pkt 2 - 3 od ryzyk wskazanych w § 5 ust. 1 przysługuje dopłata do składki, o której to dopłacie mowa w § 2 ust. 2. W odniesieniu do składki za ubezpieczenie pozostałych upraw wskazanych w ust. 1 lub niewymienionych w OWU oraz ryzyk wskazanych w § 5 ust. 3, dopłata do składki nie przysługuje.
  5. Ubezpieczeniem mogą być objęte również uprawy z kilkoma przedmiotami ubezpieczenia zgodnie z następującymi zasadami:
    - 1) w przypadku gdy poza uprawami roślin z przeznaczeniem na cele energetyczne lub kiszonkowe ubezpieczany gatunek będzie wykorzystywany również jako roślina z przeznaczeniem na cele energetyczne, wówczas ubezpieczenie obejmuje również części roślin wykorzystywane w ramach przeznaczenia energetycznego, o ile w sposób wyraźny zostanie to wskazane w dokumencie ubezpieczenia;
    - 2) w przypadku roślin włóknistych, oprócz włókna, dodatkowo może być ubezpieczony również plon nasion na pozyskanie oleju, o ile w sposób wyraźny zostanie to wskazane w dokumencie ubezpieczenia;
    - 3) w przypadku roślin oleistych pozostałych, oprócz nasion, dodatkowo może również być ubezpieczone włókno, o ile w sposób wyraźny zostanie to wskazane w dokumencie ubezpieczenia;
    - 4) w przypadku wszystkich upraw, w odniesieniu do których zbiory odbywają się przez więcej niż jedno ścięcie lub koszenie, każde ścięcie lub pokos stanowi odrębny przedmiot ubezpieczenia, o ile w sposób wyraźny zostanie to wskazane w dokumencie ubezpieczenia;

- 5) w przypadku wszystkich upraw z grupy S, które mogą być uprawiane wielokrotnie w okresie ubezpieczenia, każda uprawa traktowana jest osobno i stanowi odrębny przedmiot ubezpieczenia, o ile w sposób wyraźny zostanie to wskazane w dokumencie ubezpieczenia;
- 6) w przypadku braku określenia odrębnych przedmiotów ubezpieczenia, o których mowa w pkt 4 i 5 przyjmuje się, że przedmiotem ubezpieczenia jest plon uprawy, którego zbiór jest planowany w czasie najbliższym od zawarcia Umowy ubezpieczenia.

Zakres ubezpieczenia

§ 5

1. Z zastrzeżeniem ust. 2 oraz innych pozostałych postanowień OWU, ubezpieczenie może obejmować ubytki w plonie głównym ubezpieczonych upraw, powstałe w wyniku następujących ryzyk: huraganu, powodzi, deszczu nawalnego, gradu, pioruna, lawiny, obsunięcia się ziemi, suszy, ujemnych skutków przezimowania, przymrozków wiosennych.
2. W odniesieniu do rodzajów ryzyka wskazanych w ust. 1 mogą mieć zastosowanie dopłaty do składek, o których mowa w § 2 ust. 2.
3. Ochrona ubezpieczeniowa może obejmować również szkody w plonie głównym ubezpieczonych upraw, powstałe w wyniku ryzyka ognia lub innych rodzajów ryzyka, niewymienionych w ust. 1, a określonych w klauzulach szczególnych, stanowiących integralną część Ogólnych Warunków Ubezpieczenia.
4. W odniesieniu do rodzajów ryzyka wskazanych w ust. 3, dopłaty do składek, o których mowa w § 2 ust. 2 nie mogą mieć zastosowania.
5. Rodzaje ryzyk obejmowanych ochroną ubezpieczeniową określa Umowa ubezpieczenia potwierdzona dokumentem ubezpieczenia.
6. Umowa ubezpieczenia może obejmować ryzyko gradu lub grupę rodzajów ryzyk (ubezpieczenie w pakiecie ryzyk), o których mowa w ust. 1 i 3.

Franszyzy, udziały własne i granica maksymalnego odszkodowania

§ 6

1. Wysokość szkody, w stosunku do której odniesienie mają franszyzy integralne, franszyzy redukcyjne, udziały własne i granica maksymalnego odszkodowania, ustalana jest odrębnie dla każdej uprawy w danym miejscu ubezpieczenia zgodnie z zastrzeżeniami określonymi w ust. 2 - 18.
2. Jeżeli dana uprawa ma więcej niż jeden przedmiot ubezpieczenia, to zasady określone w ust. 3 - 18 mają zastosowanie osobno do każdego przedmiotu ubezpieczenia.
3. W przypadku gdy dla każdego zdarzenia szkodowego określana jest osobno wysokość szkody, to regulacje określone w ust. 4 - 18 mają zastosowanie osobno do każdego zdarzenia szkodowego. Jeśli określana jest łączna wysokość szkody spowodowana wieloma zdarzeniami szkodowymi, to regulacje określone w ust. 4 - 18 mają zastosowanie do łącznej wysokości szkody.
4. Łączną wysokością szkody, o której mowa w ust. 3 jest wysokość szkody, która powstaje na skutek wystąpienia wielu zdarzeń szkodowych spowodowanych tym samym ubezpieczonym ryzykiem, a w przypadku ubezpieczenia pakietowego, wielu zdarzeń szkodowych spowodowanych jednym lub wieloma ryzykami, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. W odniesieniu do zdarzeń szkodowych spowodowanych przez ujemne skutki przezimowania, zasady dotyczące łącznej wysokości szkody nie mają zastosowania.
6. W przypadku gdy dla danej uprawy zastosowanie ma franszyza redukcyjna albo udział własny i granica maksymalnego odszkodowania, to w pierwszej kolejności stosuje się franszyzę redukcyjną albo udział własny.
7. W przypadku wszystkich szkód, w przypadku których wypłacany jest ryczałt odszkodowawczy określony w § 12, regulacje dotyczące udziałów własnych, franszyzy redukcyjnej i granicy maksymalnego odszkodowania nie mają zastosowania.
8. W Umowie ubezpieczenia zastosowanie ma franszyza integralna (warunkowa) w ubezpieczeniu upraw rolnych.
9. O ile nie postanowiono inaczej, stosując klauzulę szczególną zmieniającą wysokość franszyzy integralnej, której treść została określona w Załączniku nr 3 do OWU, w ubezpieczeniu od szkód spowodowanych przez grad, przymrozki wiosenne, deszcz nawalny, huragan, piorun, obsunięcie się ziemi, lawinę, powódź, Ubezpieczyciel odpowiada za szkody nie mniejsze niż 10% ubytku w plonie na polu lub jego części.
10. W ubezpieczeniu od szkód spowodowanych przez ujemne skutki przezimowania Ubezpieczyciel odpowiada za szkody, o ile na

- powierzchni nie mniejszej niż 10% powierzchni pola, uprawę ze względu na agrotechniczne kwalifikuje się do przeorania.
11. W ubezpieczeniu od szkód spowodowanych przez suszę, Ubezpieczyciel odpowiada za szkody nie mniejsze niż 25% ubytku w plonie na polu.
  12. O ile strony nie postanowią inaczej, w Umowie ubezpieczenia, w odniesieniu do upraw z grupy P i S ubezpieczanych od ryzyk innych niż susza lub ujemne skutki przezimowania, zastosowanie ma udział własny w wysokości 10% wartości szkody.
  13. O ile zostanie to wyraźnie wskazane w Umowie ubezpieczenia, w odniesieniu do ryzyk innych niż susza i ujemne skutki przezimowania, udział własny w wysokości 10% wartości szkody może zostać wprowadzony do wybranych lub wszystkich upraw z grupy R, zgodnie z klauzulą szczególną, której treść została określona w Załączniku nr 3 do OWU.
  14. W Umowie ubezpieczenia dotyczącej ryzyka suszy zastosowanie ma franszyza redukcyjna w wysokości 25% sumy ubezpieczenia lub, o ile zostanie to wyraźnie wskazane w Umowie ubezpieczenia, zastosowanie może mieć franszyza redukcyjna 20% lub 30% sumy ubezpieczenia.
  15. Z zastrzeżeniem ust. 16 - 18 granica maksymalnego odszkodowania stanowi w ubezpieczeniu upraw z grupy:
    - 1) R - 100% wartości plonu (odszkodowanie może być pomniejszone o udział własny, o ile ma zastosowanie);
    - 2) P lub S - 90% wartości plonu (wysokość odszkodowania uwzględnia udział własny).
  16. W ubezpieczeniu od ognia, granica maksymalnego odszkodowania stanowi równowartość 90% wartości plonu.
  17. W ubezpieczeniu od suszy, granica maksymalnego odszkodowania stanowi równowartość 75% wartości plonu lub, o ile zostanie to wyraźnie wskazane w umowie ubezpieczenia, 70% lub 80% wartości plonu.
  18. W ubezpieczeniu od ujemnych skutków przezimowania, niezależnie od grupy upraw, odszkodowanie obliczane jest w sposób ryczałtowy zgodnie z § 12 ust. 3.

Zdarzenie szkodowe poprzez działanie ryzyka § 7

1. Działanie ryzyka
  - 1) Jedno z opisanych w § 5 ust. 1 i 3 ryzyk wystąpienia zdarzeń losowych spowodowanych zjawiskami pogodowymi, które zostały objęte ochroną ubezpieczeniową, musi oddziaływać bezpośrednio na ubezpieczoną uprawę i przez to spowodować symptomy szkody, które zostały przypisane do danego ryzyka.
  - 2) Ubezpieczenie obejmuje szkody powstałe przez to, że ubezpieczone ryzyko wywołało opisane w OWU zdarzenie szkodowe, które następnie oddziaływało na ubezpieczoną roślinę, przez co powstały opisane w OWU symptomy szkody.
2. Związek oddziaływania ryzyka i symptomów szkody
  - 1) Ochrona ubezpieczeniowa przed określonymi w § 5 ust. 1 i 3 ryzykami zakłada, że zaistniałe uszkodzenie lub zniszczenie ubezpieczonych upraw jest wyłącznym, bezpośrednim i nieuniknionym skutkiem oddziaływania danego ryzyka, przy czym doszło do powstania symptomów szkody opisanych w § 8 ust. 1, ust. 2 pkt 1 - 2, ust. 3 pkt 1 - 2, ust. 4 pkt 1, ust. 5 - 10 dla danego ubezpieczonego ryzyka i przez to doszło do ubytku w plonie.
  - 2) Włączone do ochrony ubezpieczeniowej jest również oddziaływanie ryzyk opisane w § 8 ust. 2 pkt 3, ust. 3 pkt 3 - 5, ust. 4 pkt 2 - 3, jeżeli z tego powodu doszło do powstania symptomów szkody i miało to wpływ na ubytek w plonie.
  - 3) Jeśli nie istniały symptomy szkody, o których mowa w pkt 1 - 2, to nie doszło do zdarzenia szkodowego.

Symptomy szkód w ubezpieczonych ryzykach § 8

1. Symptomy szkód spowodowanych gradem

Ubezpieczone są tylko szkody, które powstają przez to, że rośliny lub ich części zostają uderzone przez grad. Symptomami szkód spowodowanych przez grad są: obicia, ścięcia, rozcięcia, zgięcia, złamanie, popękania roślin lub ich części.
2. Symptomy szkód spowodowanych huraganem
  - 1) Huragan jest zjawiskiem atmosferycznym występującym przy prędkości wiatru nie mniejszej niż 24 m/s, mierzonej na podstawie danych ze stacji należącej do służby meteorologicznej (Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej) leżącej najbliżej danej powierzchni uprawnej. Dla danego miejsca szkody musi również pojawić się ww. minimalna prędkość wiatru. Jeśli dla miejsca ubezpieczenia nie jest możliwe stwierdzenie prędkości wiatru, wtedy zakłada się, że wiatr wiał z ww. prędkością minimalną, jeżeli:
    - a. ruch powietrza w okolicy graniczącej z miejscem wystąpienia szkody lub w okolicy znajdującej się blisko miejsca wystąpienia szkody, w tym samym momencie spowodował typowe szkody spowodowane huraganem w ubezpieczonej uprawie oraz innych uprawach roślin o podobnych lub tych samych cechach co uprawa ubezpieczona, lub
    - b. symptomy szkody w ubezpieczonej uprawie oraz innych uprawach roślin o takich samych lub podobnych cechach co uprawa ubezpieczona mogły powstać wyłącznie na skutek huraganu.
  - 2) Symptomy szkody wskutek bezpośredniego oddziaływania ryzyka na rośliny
    - a. Ubezpieczone są tylko szkody, które powstają przez to, że rośliny lub części roślin bezpośrednio wskutek huraganu zostają wyrwane z korzeniami, złamane, potłuczone, połamane, zniszczone, popękane, pościerane, zmiażdżone lub obtłuczone.
    - b. Ponadto w odniesieniu do zbóż ubezpieczone są szkody, które powstają przez to, że rośliny wskutek bezpośredniego i wyłącznego oddziaływania huraganu zostają zgięte lub złamane u podstawy źdźbła i przez to dochodzi do ich wylegania.
  - 3) Symptomy szkody wskutek erozji gleby i uszkodzenia wschodów
    - a. Ubezpieczone są tylko szkody, gdzie rośliny lub części roślin wskutek wywołanej przez huragan erozji gleby (przemieszczenie się materiału glebowego powierzchni uprawnej) zostają usunięte, odkopane, wyrwane z korzeniami lub zasypane przez materiał glebowy powierzchni uprawnej.
    - b. Ponadto ubezpieczone są także szkody, gdzie materiał siewny zostaje dowolnie rozwiany, zdmuchnięty lub zasypany wskutek przemieszczania materiału glebowego powierzchni uprawnej w ramach miejsca ubezpieczenia.
  3. Symptomy szkód w przypadku deszczu nawalnego
    - 1) Deszcz nawalny jest zjawiskiem atmosferycznym, którego współczynnik wydajności opadu deszczu mierzony na podstawie danych ze stacji służby meteorologicznej (Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej) leżącej najbliżej danej powierzchni uprawnej, jest nie mniejszy niż 4. Współczynnik wydajności opadu obliczany jest poprzez iloraz całkowitej wysokości opadu mierzonego w mm oraz pierwiastka czasu liczonego w minutach, w których występował opad deszczu. Wartość współczynnika opadu na poziomie co najmniej 4 odpowiada np. opadom deszczu co najmniej 20 mm (20 litrów na metr kwadratowy) w ciągu 25 minut. Dla danego miejsca ubezpieczenia musi również pojawić się ww. wartość minimalna współczynnika wydajności opadu deszczu. Jeśli dla miejsca szkody nie jest możliwe stwierdzenie wydajności opadu deszczu, wtedy zakłada się, że występował opad o ww. współczynniku, jeżeli:
      - a. deszcz w okolicy graniczącej z miejscem wystąpienia szkody lub w okolicy znajdującej się blisko miejsca wystąpienia szkody, w tym samym momencie spowodował szkody typowe dla deszczu nawalnego w ubezpieczonej uprawie oraz innych uprawach roślin o podobnych lub tych samych cechach co uprawa ubezpieczona, lub
      - b. symptomy szkody w ubezpieczonej uprawie oraz innych uprawach roślin o podobnych lub tych samych cechach co uprawa ubezpieczona mogły powstać wyłącznie na skutek deszczu nawalnego.
    - 2) Symptomy szkody wskutek bezpośredniego oddziaływania ryzyka na rośliny
      - a. Ubezpieczenie obejmuje szkody, które powstają przez to, że rośliny lub części roślin zostają bezpośrednio przez deszcz nawalny pozginane, połamane, popękane, rozdarte lub obtłuczone.
      - b. Ponadto w odniesieniu do zbóż ubezpieczenie obejmuje także szkody, które powstają przez to, że rośliny wskutek bezpośredniego i wyłącznego oddziaływania deszczu nawalnego zostają zgięte lub złamane u podstawy źdźbła i przez to dochodzi do ich wylegania.
    - 3) Symptomy szkody wskutek erozji wodnej

Ubezpieczenie obejmuje szkody, które powstają, kiedy materiał siewny, rośliny lub części roślin, wskutek wywołanej przez deszcz nawalny erozji gleby w formie masywnego zmywania i przemieszczenia materiału powierzchniowej warstwy gleby, zostają wyrwane z korzeniami, odstonięte, splukane lub przeniesione przez materiał glebowy powierzchni uprawnej w ramach miejsca ubezpieczenia.
    - 4) Symptomy szkody wskutek zamulenia i powstawania skorupy glebowej

Ubezpieczenie obejmuje szkody, które powstają, kiedy rozwój roślin przed wschodami (kiefki, siewki) zostaje zatrzymany. Ich wzrost jest uniemożliwiony wskutek powstałego wyłącznie

- i bezpośrednio przez deszcz nawalny zlania się gleby z towarzyszącym tworzeniem się skorupy glebowej przy przebijaniu się kielków lub siewek przez stwardniałą powierzchnię gleby.
- 5) Symptomy szkody widoczne w miejscach okresowego nagromadzenia się wody
 Ubezpieczenie obejmuje szkody, które powstają na powierzchni nie mniejszej niż 10% powierzchni pola, w miejscach okresowego nagromadzenia się wody spowodowanego wyłącznie i bezpośrednio przez deszcz nawalny, gdzie rezultatem jest częściowe lub całkowite obumieranie roślin, ich gnicie lub żółknięcie ze względu na odcięcie dopływu powietrza. Za miejsca, w których doszło do okresowego nagromadzenia się wody spowodowanego wyłącznie i bezpośrednio przez deszcz nawalny uznaje się miejsca, przy których możliwe do stwierdzenia są również symptomy erozji wodnej.
4. Symptomy szkód w przypadku powodzi
- 1) Symptomy szkody wskutek bezpośredniego oddziaływania ryzyka na rośliny
 Ubezpieczone są tylko szkody, które powstają przez to, że rośliny lub części roślin zostają bezpośrednio wskutek powodzi zgięte, złamane, pourywane lub popękane.
- 2) Symptomy szkody wskutek erozji gleby, zlania się lub uszkodzenia wschodów
- a. Materiał siewny, rośliny lub ich części wskutek wywołanej przez powódź erozji gleby:
- w formie masywnego zmywania i przemieszczenia materiału powierzchniowego gleby zostają spłukane, wyłukane lub dowolnie zmyte lub wyrwane z korzeniami;
  - zostają przykryte ziemią z powierzchni uprawnej, powierzchni sąsiadującej do powierzchni uprawnej, ziemią lub żwirem, pochodzącymi ze zbiorników występujących z brzegów lub ograniczeń tych zbiorników (wałów przeciwpowodziowych, nasypów, skarp).
- b. Rośliny przed wschodami (kielki, siewki) zostają powstrzymane. Ich wzrost jest uniemożliwiony wskutek powstałego wyłącznie i bezpośrednio poprzez powódź zlania się gleby z towarzyszącym tworzeniem się skorupy glebowej przy przebijaniu się kielków przez stwardniałą powierzchnię gleby.
- 3) Symptomy szkody wskutek nagromadzenia się wód powierzchniowych
 Ubezpieczone są ponadto szkody, które powstają przez to, że na skutek powodzi, na powierzchni uprawnej dochodzi do nagromadzenia się wody. Powoduje to obumieranie lub silne spowolnienie wzrostu roślin przed wschodami (kielki, siewki), a także po wschodach lub wysadzeniu ze względu na odcięcie dopływu powietrza.
5. Symptomy szkód w przypadku przymrozków wiosennych
 Przymrozek wiosenny to zjawisko atmosferyczne występujące w miejscu ubezpieczenia uwarunkowane obniżeniem temperatury poniżej 0°C, na podstawie danych ze stacji należącej do służby meteorologicznej (Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej) leżącej najbliżej danej powierzchni uprawnej. Odpowiednia wartość temperatury musi wystąpić również w miejscu szkody. Jeśli tej wartości temperatury dla danego miejsca szkody nie można stwierdzić na podstawie danych służby meteorologicznej, to wtedy zakłada się, że wystąpił przymrozek wiosenny jeżeli:
- dana temperatura powietrza spowodowała w okolicy graniczącej z miejscem szkody lub bliższej okolicy miejsca szkody w tym samym czasie typowe szkody przymrozkowe w innych roślinach o tych samych lub podobnych cechach co roślina ubezpieczona, a w przypadku ich braku na innych roślinach, lub
  - symptomy szkody w ubezpieczonej uprawie oraz innych uprawach roślin o tych samych lub podobnych cechach co uprawa ubezpieczona mogły powstać wyłącznie w wyniku przymrozku wiosennego. Tym samym ubezpieczone są tylko te szkody, które powstają przez to, że:
    - rośliny lub części roślin zamarzają na skutek działania przymrozku wiosennego,
    - wskutek przymrozku wiosennego występują uszkodzenia tkanek w formie zamarznięcia lub pęknięcia komórek, wskutek czego rośliny lub części roślin obumierają lub zostają uszkodzone w taki sposób, że nie wykształci się już z nich żaden plon, w szczególności żaden owoc lub rozwinię się z nich tylko plon ze śladami działania przymrozku wiosennego.
6. Symptomy szkód w przypadku uderzenia pioruna
 Ubezpieczone są tylko szkody, które powstają w wyniku tego, że rośliny lub ich części wskutek działania pioruna zostają spalone, osmolone lub wykazują jako skutek pioruna uszkodzenia spowodowane sadzą lub dymem.
7. Symptomy szkód w przypadku ognia
 Ubezpieczone są tylko szkody, które powstają w wyniku tego, że rośliny lub ich części wskutek działania ognia zostają spalone, osmolone lub wykazują jako skutek pożaru uszkodzenia spowodowane sadzą lub dymem.
8. Symptomy szkód w przypadku ujemnych skutków przemarznięcia
 Ujemne skutki przemarznięcia to zespół niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, które mogą występować łącznie lub niezależnie od siebie.
- 1) Ubezpieczone są tylko szkody, które powstają wskutek tego, że rośliny lub ich części:
- wymarzły, przez co rozumie się działanie temperatur poniżej 0°C,
  - wymokły, przez co rozumie się działanie wody pochodzącej ze stopionego śniegu, która nie wsiąka w zamrożoną glebę, ale zamarza na powierzchni i tworzy skorupę lodową, z zastrzeżeniem że symptomem szkody spowodowanej przez wymoknięcie nie są działania wód innych niż pochodzące ze stopionego śniegu lub lodu, a także wód pochodzących z wylania lub podsiąkania ze zbiorników wodnych,
  - zostały wyparte, przez co rozumie się ujemne działanie okrywy śnieżnej przy niezamrożonej glebie, powodujące zamieranie roślin na skutek trwających procesów życiowych przy braku tlenu,
  - zostały wysmolone, przez co rozumie się wysuszające działanie wiatrów w okresie bezśnieżnej zimy,
  - zostały wysadzone, przez co rozumie się wynoszenie roślin z gleby na skutek zmian objętości gleby przy kolejnym jej zamarzaniu i rozmarzaniu (odwilży);
- 2) Szkada jest objęta ubezpieczeniem wyłącznie wtedy, jeżeli liczba roślin żywych liczonych średnio na 1 m² po wiosennym wznowieniu wegetacji, na powierzchni nie mniejszej niż 10% powierzchni pola jest mniejsza dla wskazanych upraw niż:
- jęczmień ozimy – 100 sztuk,
  - pszenica ozima – 100 sztuk,
  - pszenżyto ozime – 100 sztuk,
  - mieszanka zbóż ozimych – 80 sztuk
  - żyto ozime – 80 sztuk,
  - rzepak ozimy – 15 sztuk,
  - rzepik ozimy – 25 sztuk.
- 3) Szkada w ubezpieczeniu od ujemnych skutków przemarznięcia wystąpiła w przypadku, gdy na powierzchni nie mniejszej niż 10% danego pola ze względów agrotechnicznych uprawę kwalifikuje się do przeorania.
9. Symptomy szkody w przypadku lawiny lub obsunięcia się ziemi
 Ubezpieczone są tylko szkody, które powstają w wyniku tego, że rośliny lub ich części, wskutek działania lawiny lub obsunięcia się ziemi, są: ścięte, złamane, popękane, wyrwane z podłoża, zamulone, zasypane materiałem organicznym lub mineralnym co uniemożliwia lub ogranicza ich plonowanie.
10. Symptomy szkody w przypadku suszy
 Warunkiem przyjęcia odpowiedzialności Ubezpieczyciela za szkodę spowodowaną ryzykiem suszy jest jednoczesne spełnienie poniższych warunków:
- wskazanie w Umowie ubezpieczenia dominującej kategorii gleb w miejscu ubezpieczenia określonego gatunku uprawy;
  - ogłoszenie spadku klimatycznego bilansu wodnego mierzonego przez Instytut Upraw i Nawożenia Gleb w Puławach poniżej wartości ustalonych w obowiązującym w danym roku zbiorów rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb (kategorii gleb);
  - nieodwracalne wędnięcie, przyspieszone dojrzewanie, wysychanie, obumieranie całych roślin lub ich części generatywnych.

Ubezpieczenie a szkody, które zaistniały wcześniej

§ 9

- Ubezpieczenie może obejmować tylko i wyłącznie zdarzenia szkodowe, które wydarzą się w przyszłości po zawarciu Umowy ubezpieczenia i mogą one doprowadzić do ubezpieczonej szkody.
- Ubezpieczenie nie obejmuje zdarzeń, które nastąpiły przed początkiem ochrony ubezpieczeniowej oraz następstw tych zdarzeń nawet jeśli wystąpiły po rozpoczęciu ochrony ubezpieczeniowej.

Ubezpieczone szkody

§ 10

- Ilościowy ubytek w plonie
 Ubezpieczyciel, o ile nie postanowiono inaczej, z zastrzeżeniem

- § 11 - 12 wypłaca odszkodowanie za ubytek w plonie, który powstaje w ujęciu ilościowym w ubezpieczonym gatunku uprawy, względnie ubezpieczonej odmianie uprawy, jeżeli doszło do bezpośredniego działania jednego lub wielu ryzyk.
2. Jakościowy ubytek w plonie
O ile ubytek w plonie ubezpieczonej uprawy zależy nie tylko od ilości, lecz również od jakości, odszkodowanie wypłacane jest również za obniżenie jakości spowodowanej bezpośrednio poprzez jedno lub wiele ubezpieczonych ryzyk.
- 1) To czy obniżenie jakości jest ubezpieczone w przypadku danej uprawy i jaki rodzaj obniżenia jakości należy do ubezpieczonej szkody, wynika z postanowień szczegółowych określonych w chwili zawarcia Umowy ubezpieczenia. Zastosowanie w tym względzie mają klauzule szczególne regulujące ubezpieczenie jakościowego ubytku w plonie, których treść określona została w Załączniku nr 3 do OWU.
  - 2) W obszarze upraw grupy R i P za obniżenie jakości, które w przypadku poszczególnych upraw może być spowodowane ubezpieczonymi ryzykami zostaje wypłacone odszkodowanie, o ile nie uzgodniono inaczej, przy zastosowaniu ryczałtowego zwiększenia ilościowego ubytku w plonie, zgodnie z zasadami przyjętymi w klauzulach szczególnych określonych w Załączniku nr 3 do OWU.
  - 3) W obszarze upraw grupy S jakościowa utrata plonu dokonywana jest poprzez ocenę plonu według klas szkodowych. Jeżeli w przypadku poszczególnych grup upraw tego obszaru upraw, dla ustalenia jakościowego ubytku w plonie zostaną podjęte ustalenia w celu oceny szkody, wtedy wyłączenie one są miarodajne.
3. Szczególne interesy wykorzystania
Specjalne interesy wykorzystania plonów upraw wynikające z pisemnych umów stosowanych w obiegu gospodarczym na uprawę lub umów na dostawę, są ubezpieczone tylko wtedy, gdy zostanie to uzgodnione. Zakres odpowiedzialności, w przypadku dodatkowo ubezpieczonych szkód, wynika z postanowień szczegółowych określonych w chwili zawarcia Umowy ubezpieczenia. W szczególności zastosowanie ma klauzula szczególna regulująca ubezpieczenie specjalnego interesu wykorzystania, której treść określona została w Załączniku nr 3 do OWU.

Ubezpieczone koszty

§ 11

1. Oprócz ilościowego lub jakościowego ubytku w plonie (o ile został objęty ochroną ubezpieczeniową), ubezpieczone mogą być również dodatkowo koszty, które powstają wskutek wystąpienia zdarzenia szkodowego, co jest potwierdzone przez Ubezpieczyciela w treści dokumentu ubezpieczenia.
2. W zakresie nieuregulowanym w OWU lub w dokumencie ubezpieczenia, wysokość oraz zasady pokrycia dodatkowych kosztów wynikają z klauzul szczególnych, których treść określona została w Załączniku nr 3 OWU.

Odszkodowanie ryczałtowe

§ 12

1. Ryczałt odszkodowawczy w przypadku przeorania
  - 1) W przypadku wszystkich szkód objętych ochroną ubezpieczeniową, jeżeli ze względów ekonomicznych zasadne jest przeoranie pola lub jego części, na których wystąpiło zdarzenie szkodowe, nie jest wypłacane odszkodowanie za ilościowy ubytek w plonie, lecz ryczałt odszkodowawczy, obliczany zgodnie z ust. 2 - 4. Zasady mają zastosowanie wyłącznie do upraw z grupy R. Dla upraw z grupy P i S szkoda ustalana jest na zasadach określonych w § 32.
  - 2) Uprawa lub jej część objęta koniecznością przeorania zostaje wyłączona z ubezpieczenia od dnia ustalenia konieczności przeorania, również wtedy, gdy ubezpieczony nie dokona przeorania. Ubezpieczenie ponownie zakładanej uprawy wymaga nowej Umowy ubezpieczenia.
  - 3) Ryczałtem odszkodowawczym rekompensowane są wszelkie koszty przeorania, w szczególności wydatki związane z koniecznością przeorania, przygotowaniem roli do siewu oraz koszty zastępczego i ponownego siewu tego samego lub innego gatunku uprawy.
2. Ryczałt odszkodowawczy w przypadku przeorania dla szkód innych niż spowodowanych przez ujemne skutki przezimowania.
  - 1) Jeżeli do szkody wymagającej przeorania doszło najpóźniej z fazą krzewienia (stadium 29 BBCH) dla zbóż ozimych lub najpóźniej z fazą formowania pędów bocznych, gdy widoczne jest już 9 lub więcej pędów bocznych (stadium 29 BBCH) dla roślin olejnych ozimych, ryczałtowa wysokość szkody ustalana jest w wysokości 25% sumy ubezpieczenia, zakwalifikowanej do przeorania powierzchni uprawy.

- 2) Dla upraw jarych, jeżeli do szkody wymagającej przeorania doszło najpóźniej z fazą wydostawania się liści, liścieni lub pochewki liściowej, w zależności od gatunku uprawy (stadium 09 BBCH), ryczałtowa wysokość szkody ustalana jest w wysokości 25% sumy ubezpieczenia zakwalifikowanej do przeorania powierzchni uprawy.
  - 3) Dla upraw z grupy R, dla faz rozwojowych późniejszych niż określone w pkt 1 - 2, wysokość szkody ustala się na zasadach ogólnych określonych w § 32.
3. Ryczałt odszkodowawczy w szkodach spowodowanych przez ujemne skutki przezimowania
W ubezpieczeniu ujemnych skutków przezimowania wysokość szkody określa się w sposób ryczałtowy na poziomie 15% sumy ubezpieczenia zakwalifikowanej do przeorania powierzchni uprawnej. Wysokość ryczałtu może zostać podwyższona do 25% sumy ubezpieczenia kwalifikowanej do przeorania powierzchni uprawnej, o ile wyraźnie zostanie to określone w Umowie ubezpieczenia.
4. Ryczałt odszkodowawczy w przypadku wylegania zbóż
W przypadku szkód w plonie, które powstają wskutek wylegania zbóż będącego skutkiem oddziaływania deszczu nawalnego lub huraganu, nie jest wypłacane odszkodowanie za ilościowy ubytek w plonie, lecz wypłacane jest wyłącznie odszkodowanie ryczałtowe. Jeżeli do szkody doszło w fazach rozwojowych nie wcześniej jak z początkiem kwitnienia (stadium 61 BBCH) i nie później jak do dojrzałości woskowej miękkiej (stadium 85 BBCH), wysokość szkody ustalona jest na poziomie 15% sumy ubezpieczenia powierzchni, na której stwierdzone zostało wyleganie. Ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności za szkody, które powstają wskutek wylegania zbóż we wcześniejszych lub późniejszych fazach rozwojowych niż wyżej wskazane.

Ogólne ograniczenia i wyłączenia odpowiedzialności

§ 13

1. Ubezpieczyciel nie odpowiada za szkody, które powstały bezpośrednio lub pośrednio wskutek winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego/Ubezpieczonego lub osób, za które Ubezpieczający/Ubezpieczony ponosi odpowiedzialność albo pozostających z nim we wspólnym gospodarstwie domowym. Jednak w przypadku gdy szkoda wynika z rażącego niedbalstwa, odszkodowanie nie należy się, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.
2. Ubezpieczyciel nie odpowiada za szkody, które powstały bezpośrednio lub pośrednio wskutek: trzęsienia ziemi, wojny, wydarzeń wojennych, wojny domowej, rewolucji, rebelii, powstania, zamieszek, wewnętrznych niepokojów lub energii jądrowej, promieniowania jądrowego lub substancji radioaktywnych.

Nieubezpieczone szkody

§ 14

1. Ubezpieczyciel nie odpowiada za szkody, które powstają z powodu:
  - 1) ujemnych skutków przezimowania, w przypadku gdy uprawy po zakończeniu jesiennej wegetacji nie znajdowały się przynajmniej w następujących fazach rozwojowych i nie wykazywały przynajmniej obsady średnio w sztukach na 1 m², dla upraw takich jak:
    - a. jęczmień ozimy – faza 3 liści (stadium 13 BBCH) i 150 sztuk,
    - b. pszenica ozima – faza 2 liści (stadium 12 BBCH) i 250 sztuk,
    - c. pszenżyto ozime – faza 2 liści (stadium 12 BBCH) i 250 sztuk,
    - d. mieszanka zbóż ozimych (każdy z gatunków mieszanki) - faza 2 liści (stadium 12 BBCH) i 250 sztuk,
    - e. żyto ozime – faza 3 liści (stadium 13 BBCH) i 120 sztuk,
    - f. rzepak ozimy – faza 8 liści (stadium 18 BBCH) i 30 sztuk,
    - g. rzepak ozimy – faza 8 liści (stadium 18 BBCH) i 60 sztuk;
  - 2) nieprzebiegania państwowych lub urzędowych ograniczeń prowadzenia upraw;
  - 3) nieprzeprowadzenia właściwych zabiegów agrotechnicznych (niewłaściwe używanie lub nieużywanie nawozów mineralnych lub środków ochrony roślin, wadliwa uprawa roli, rażące błędy agrotechniczne i błędy w płodozmianie, niedotrzymywanie terminów agrotechnicznych, nieprawidłowo lub wadliwie działające urządzenia nawadniające i odwadniające, wadliwe procedury produkcyjne i procedury zbioru, świadome opóźnianie terminu zbioru);
  - 4) warunków pogodowych, przez które plon nie może zostać zebrany (brak możliwości zbioru);
  - 5) warunków pogodowych, przez które powierzchnia uprawna, na której znajdują się ubezpieczone uprawy jest nieprzejezdna dla maszyn do zbioru ziemniaków;
  - 6) utraconych zysków.
2. Ubezpieczyciel nie odpowiada ponadto za szkody, które:
  - 1) jako straty finansowe powstają przez to, że Ubezpieczony wskutek

- zdarzenia ubezpieczeniowego musi zrobić zakupy na pokrycie lub wymianę towarów lub jest narażony na dochodzenie roszczeń o odszkodowanie lub roszczeń o dochodzenie kar umownych od osób trzecich, lub
- 2) powstają u Ubezpieczonego jako straty finansowe wykraczające poza ubezpieczoną szkodę przez to, że nie może on już wykorzystywać ziemiopłodów tak jak przewidywał, w szczególności odmówiono mu odbioru plonów, ponieważ wskutek zdarzenia ubezpieczeniowego ziemiopłody zostały pozbawione jakości lub całkowicie bądź częściowo cech, lub zostały pozbawione cech, które są konieczne do jego dalszego wykorzystania/przetwarzania, chyba że cecha ta byłaby wyraźnie ubezpieczona.
  3. Ubezpieczyciel nie odpowiada ponadto za szkody, które:
    - 1) powstają wskutek wylegania niezbranych upraw, z zastrzeżeniem, że wyłączenie to nie dotyczy wylegania zbóż, które mogło powstać wskutek huraganu lub deszczu nawalnego;
    - 2) powstają na uprawach wskutek przymrozków poza ustalonym okresem odpowiedzialności, w szczególności w miesiącach zimowych w okresie spoczynku roślin.
  4. Ubezpieczyciel, bez względu na okoliczności towarzyszące nie odpowiada za szkody, które:
    - 1) powstają w uprawach wskutek zachwaszczenia, chorób roślin lub żerowania szkodników, zwierząt, chyba że były one wyraźnie ubezpieczone, lub
    - 2) powstają jako jakościowa strata w plonie, chyba że były one wyraźnie ubezpieczone, lub
    - 3) powstają poprzez zmiany w składzie chemicznym ubezpieczonych ziemiopłodów, chyba że są one ubezpieczone (dotyczy ziemniaków z przeznaczeniem na pozyskiwanie skrobi oraz buraków cukrowych), lub
    - 4) powstają poprzez porastanie zboża, lub
    - 5) są następstwem (nie są związane bezpośrednio ze zdarzeniem ubezpieczeniowym, ale są skutkiem tego zdarzenia) szkodliwego dla roślin przemieszczenia środków ochrony roślin lub nawozów mineralnych skutkujących zahamowaniem ich wzrostu, lub
    - 6) występują przez to, że skuteczność środków ochrony roślin częściowo lub całkowicie zanika (w tym, gdy zostają one rozcieńczone lub zmyte wskutek działania ubezpieczonego ryzyka), lub
    - 7) w związku z ubezpieczonym ryzykiem powstają przez to, że substancje zanieczyszczające powietrze, ziemię lub wodę oddziałują na ubezpieczoną uprawę, nawet jeśli powstały wskutek działania ubezpieczonego ryzyka.
  5. Ubezpieczyciel nie odpowiada również za szkody, które:
    - 1) zostają wywołane wskutek zanieczyszczenia plonu, chyba że chodzi o zanieczyszczenia, które powstają wskutek działania ryzyk takich jak pożar lub uderzenie pioruna;
    - 2) powstają wskutek działania ubezpieczonego ryzyka na porośniętych lub przejrzałych łanach;
    - 3) powstają w uprawach wieloletnich jako ubytek w plonie w latach następnych, chyba że byłyby one wyraźnie ubezpieczone.
  6. Zdarzenia spowodowane przez powódź, które podlegają wyłączeniu odpowiedzialności Ubezpieczyciela
    - 1) Szkody, które powstają wskutek powodzi na powierzchniach uprawnych leżących w obszarach powodziowych lub w obszarach zbierających wodę (poldery), uznanych za takie przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie lub jego odpowiednik, nie są ubezpieczone. Obowiązuje to też w przypadku obszarów, które nie są wyraźnie wykazane jako obszary powodziowe, ale są wykorzystywane jako powierzchnie zbierające wodę poprzez świadome zalewanie powierzchni uprawnej.
    - 2) Szkody na powierzchniach uprawnych powstające w wyniku powodzi na skutek działalności urządzeń chłodniczych, przemysłowych lub komunalnych oczyszczalni ścieków nie są ubezpieczone.
    - 3) Nie są również ubezpieczone szkody powstające w ziemiopłodach, jeżeli wskutek powodzi przedostały się do ziemiopłodów szkodliwe substancje lub przez to, że ziemiopłody miały kontakt z innymi substancjami, z którymi zwykle by się nie zetknęły lub zetknęłyby się, ale nie w tym zakresie, czy w tej koncentracji.
    - 4) Powodzią nie jest w rozumieniu OWU nagromadzenie wody powstałe wskutek wystąpienia/wylania wód gruntowych na powierzchnię uprawną.
    - 5) Szkody powstałe na powierzchni uprawnej wyłącznie przez to, że woda wystąpiła z przylegających rowów odwadniających, czego przyczyną jest brak odpowiedniego utrzymania i pielęgnacji, których można było uniknąć, nie są ubezpieczone.
    - 6) Nie są ubezpieczone szkody powstałe na skutek cofki powodziowej.
  7. Szkody powstające wskutek stojącej wody powierzchniowej
    - 1) Szkody, które wywołane są nagromadzeniem wody na powierzchni uprawnej nie są ubezpieczone, gdy woda powierzchniowa nagromadzi się wskutek padającego na powierzchnię uprawną opadu uwarunkowanego pogodą innego niż deszcz nawalny lub wskutek sztucznego deszczowania lub z powodu zalania przez urządzenie nawadniające.
  - 2) Nie są również ubezpieczone szkody spowodowane wodą stojącą na powierzchni uprawnej, gdy woda nie może już wsiąkać w ziemię, ponieważ osiągnęła ona już stopień nasycenia, chyba że przyczyną tego nagromadzenia wód powierzchniowych byłaby wyłącznie powódź.

Nieubezpieczone koszty

§ 15

1. O ile nie postanowiono inaczej, nie są ubezpieczone koszty, które powstają wskutek:
  - 1) prac związanych z uprzątnięciem, usuwaniem lub niszczeniem (usuwanie pozostałości) uszkodzonych lub zniszczonych ziemiopłodów, lub
  - 2) prac związanych z usunięciem, naprawą lub ponownym ustawieniem konstrukcji, nałożeniem uszkodzonej lub przeniesionej folii ochronnej lub innych niezbędnych do uprawy roślin przedmiotów, lub
  - 3) czyszczenia powierzchni uprawnej z mas ziemi, błota, szlamu, żwiru jak również z przedmiotów i pozostałych materiałów, które wskutek powodzi zostają wylane lub wyrzucone na powierzchnię uprawną i tam osiadają, lub
  - 4) czyszczenia powierzchni uprawnej w celu uwolnienia jej od zakażonych lub skażonych, w szczególności substancjami szkodliwymi, mas ziemi i innych materiałów,
  - 5) odnowienia powierzchni uprawnej po erozji ziemi, w szczególności przywrócenia jej do stanu istniejącego przed oddziaływaniem ubezpieczonego ryzyka, lub
  - 6) przygotowania roli do siewu lub uprawy zastępczej lub ponownej uprawy lub zasadzenia/obsadzenia powierzchni uprawnej uprawami tego samego lub innego gatunku, której dotyczy zdarzenie ubezpieczeniowe, chyba że byłyby one wyraźnie ubezpieczone.
2. Nieubezpieczonymi kosztami są, o ile w klauzulach obowiązujących do OWU nie postanowiono inaczej, wydatki które powstają:
  - 1) wskutek zwiększonych nakładów na sortowanie podczas zbioru lub wskutek dodatkowych środków w związku ze zbiorami (w tym inna niż zwykła lub przewidziana procedura zbioru) powstałych wskutek wystąpienia danego zdarzenia ubezpieczeniowego, lub
  - 2) wskutek ponownego zastosowania środków ochrony roślin lub nawozów mineralnych, które wcześniej zostały splukane lub przeniesione, lub
  - 3) wskutek działań straży pożarnej, policji i innych służb zobowiązanych do świadczenia pomocy.

Okres ubezpieczenia i odpowiedzialność Ubezpieczyciela za szkody w ubezpieczonych uprawach

§ 16

1. Okres ubezpieczenia określany jest w Umowie ubezpieczenia i nie może być dłuższy niż 12 miesięcy.
2. Mając na względzie postanowienia określone w ust. 3 – 6, odpowiedzialność Ubezpieczyciela rozpoczyna się od dnia wskazanego w dokumencie ubezpieczenia jako początek okresu ubezpieczenia pod warunkiem, że składka lub jej pierwsza rata została opłacona w dniu zawarcia Umowy ubezpieczenia lub najpóźniej na dzień przed rozpoczęciem okresu ubezpieczenia, chyba że okres ubezpieczenia rozpoczyna się przed terminem wyznaczonym do zapłaty składki.
3. Okres odpowiedzialności Ubezpieczyciela za szkody w ramach jednej Umowy ubezpieczenia może rozpoczynać się w różnych terminach i może być określony z dokładnością do danego ryzyka, rodzaju lub gatunku uprawy.
4. Odpowiedzialność Ubezpieczyciela za szkody w poszczególnych ryzykach rozpoczyna się po upływie karencji w ubezpieczeniu upraw, określonej w ust. 6, nie wcześniej niż od dnia:
  - 1) 1 grudnia przed rokiem planowanych zbiorów ubezpieczonych upraw – w ubezpieczeniu od ujemnych skutków przezimowania;
  - 2) 1 marca w roku planowanych zbiorów – w ubezpieczeniu od powodzi, obsunięcia się ziemi, pioruna i lawiny;
  - 3) 15 kwietnia w roku planowanych zbiorów ubezpieczonych upraw – w ubezpieczeniu od przymrozków wiosennych, nie wcześniej jednak niż od fazy drugiego kolanka (stadium 32 BBCH) w odniesieniu do zbóż ozimych oraz fazy dwóch widocznych międzywęźli (stadium 32 BBCH) w odniesieniu do rzepaku i rzepiku ozimego;
  - 4) 21 marca w roku planowanych zbiorów ubezpieczonych upraw – w ubezpieczeniu od suszy.

5. Odpowiedzialność Ubezpieczyciela za szkody w poszczególnych uprawach rozpoczyna się po upływie karencji w ubezpieczeniu upraw, określonej w ust. 6, nie wcześniej:
  - 1) jak od momentu zasiewu roślin lub wysadzenia rozsady;
  - 2) w truskawkach – z początkiem kwitnienia w ubezpieczeniu od gradu i przymrozków;
  - 3) w owocach ziarnkowych – z początkiem kwitnienia w ubezpieczeniu od przymrozków wiosennych, po zakończeniu kwitnienia w ubezpieczeniu od gradu, po zakończeniu opadu czerwcowego, nie wcześniej jednak jak od 15 czerwca w ubezpieczeniu od huraganu;
  - 4) w owocach pestkowych z wyłączeniem wiśni i czereśni – po zakończeniu kwitnienia w ubezpieczeniu od gradu, po zakończeniu opadu czerwcowego, nie wcześniej jednak jak od 1 czerwca w ubezpieczeniu od huraganu;
  - 5) w wiśniach i czereśniach – po zakończeniu kwitnienia w ubezpieczeniu od gradu, po opadaniu zawiązków, nie wcześniej jednak jak od 1 czerwca w ubezpieczeniu od huraganu;
  - 6) w owocach krzewów owocowych z wyłączeniem malin, borówek, jagód i jeżyn – po zakończeniu kwitnienia;
  - 7) w malinach, borówkach, jagodach i jeżynach – z początkiem kwitnienia w ubezpieczeniu od gradu, po drugim opadzie owoców, nie wcześniej jednak jak od 1 czerwca w ubezpieczeniu od huraganu i deszczu nawalnego.
6. Odpowiedzialność Ubezpieczyciela rozpoczyna się po upływie 14 dni od dnia zawarcia Umowy ubezpieczenia (karencja w ochronie ubezpieczeniowej), chyba że Ubezpieczyciel wyraził zgodę na skrócenie okresu karencji i zmianę początku okresu odpowiedzialności.
7. Za okres, w którym Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności nie jest naliczana i pobierana składka ubezpieczeniowa.

§ 17

1. Okres odpowiedzialności Ubezpieczyciela za szkody w ramach jednej Umowy ubezpieczenia może kończyć się w różnych terminach i może być określony z dokładnością do danego ryzyka, rodzaju lub gatunku uprawy.
2. Okres odpowiedzialności za szkody w poszczególnych ryzykach kończy się najpóźniej z dniem:
  - 1) 30 kwietnia w roku planowanych zbiorów – w ubezpieczeniu od ujemnych skutków przezimowania;
  - 2) 30 czerwca w roku planowanych zbiorów – w ubezpieczeniu od przymrozków wiosennych;
  - 3) 15 września w roku planowanych zbiorów – w ubezpieczeniu od ognia;
  - 4) 30 września w roku planowanych zbiorów – w ubezpieczeniu od suszy.
3. Okres odpowiedzialności za szkody w poszczególnych uprawach kończy się z dniem zakończenia zbiorów lub rozwiązania Umowy ubezpieczenia, nie później niż 15 listopada w roku planowanych zbiorów ubezpieczonych upraw.
4. O ile odpowiedzialność Ubezpieczyciela kończy się wskutek zakończenia zbiorów, to zakończenie zbioru w przypadku cebuli zasychającej na polu uważa się po 10 dniach od wykopania cebuli.
5. W przypadku gdy uprawy są zbierane w ramach omłotu pokosów lub zbioru skoszonych pokosów, to końcem odpowiedzialności jest moment położenia upraw na pokosy. Skoszona masa nie jest już objęta okresem odpowiedzialności.

§ 18

1. Ilekroć mowa w OWU o zakończeniu odpowiedzialności Ubezpieczyciela wraz z terminem zakończenia zbiorów, należy również przez to rozumieć termin, w którym zbiory powinny być przeprowadzone zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki.
2. Odpowiedzialność Ubezpieczyciela kończy się również z momentem stwierdzenia przez Ubezpieczyciela konieczności przeorania uprawy lub przedwczesnego uprzątnięcia po wystąpieniu szkody całkowitej, niezależnie od tego czy ubezpieczony faktycznie tego przeorania dokona. W przypadku jeżeli do przeorania nie zostanie zakwalifikowana cała powierzchnia pola, lecz tylko jego część, koniec odpowiedzialności dotyczy tylko tej części pola, która została zakwalifikowana do przeorania.
3. Odpowiedzialność Ubezpieczyciela ustaje również na skutek zniszczenia danej uprawy z powodu zdarzeń innych niż ubezpieczone ryzyka.
4. Na wniosek Ubezpieczającego, Ubezpieczyciel może przedłużyć okres odpowiedzialności uzależniając to od zapłaty dodatkowej składki.

§ 19

1. Jeżeli Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie, Ubezpieczyciel może

wypowiedzieć Umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym i żądać zapłaty składki za okres, przez który ponosił odpowiedzialność. W braku wypowiedzenia Umowy ubezpieczenia, wygasa ona z końcem okresu, za który przypadła niezapłacona składka.

2. Jeśli Ubezpieczający nie opłaci w terminie drugiej lub kolejnej raty składki, Ubezpieczyciel może wezwać Ubezpieczającego do zapłaty, wyznaczając mu dodatkowy, przynajmniej 7-dniowy termin, z zastrzeżeniem iż uchybienie temu dodatkowemu terminowi spowoduje ustanie odpowiedzialności Ubezpieczyciela. Jeśli Ubezpieczyciel nie skorzysta z tego uprawnienia, Umowa ubezpieczenia rozwiązuje się z końcem okresu ubezpieczenia.

Suma ubezpieczenia i warunki jej zmiany

§ 20

1. Suma ubezpieczenia ustalana jest na podstawie informacji podanych przez Ubezpieczającego, odrębnie dla każdej uprawy na danym polu według oczekiwanej wartości na hektar. Wartość ustalana jest na podstawie oczekiwanego plonu w pełnych dt/ha dla danego gatunku i przewidywanej ceny rynkowej w pełnych zł/dt, a w przypadku nasadzeń drzew, krzewów owocowych lub truskawek, gdzie osobnym przedmiotem ubezpieczenia są nasadzenia, udokumentowanej wartości tych nasadzeń w zł/ha.
2. W odniesieniu do upraw plonujących kilkakrotnie w ciągu roku suma ubezpieczenia ustalana jest dla każdego plonu upraw. Dla wskazanych terminów ścięć lub pokosów oraz ich kolejności Ubezpieczający określa właściwe sumy ubezpieczenia.
3. W odniesieniu do upraw wysiewanych lub wysadzanych kilkakrotnie po sobie na tym samym polu, suma ubezpieczenia ustalana jest oddzielnie dla każdej uprawy.
4. W przypadku upraw, w których występuje więcej niż jeden przedmiot ubezpieczenia, każdy przedmiot ubezpieczenia wymaga osobnej sumy ubezpieczenia.
5. Suma ubezpieczenia stanowi maksymalne zobowiązanie Ubezpieczyciela, tak dla jednego jak i wszystkich zdarzeń objętych ochroną ubezpieczeniową.
6. Z zastrzeżeniem ust. 7 Ubezpieczyciel może określić wartości dopuszczalne sum ubezpieczenia na 1 ha dla poszczególnych przedmiotów ubezpieczenia.
7. W Umowie ubezpieczenia z dopłatą do składek ze środków budżetu państwa, suma ubezpieczenia na 1 ha dla poszczególnych przedmiotów ubezpieczenia nie może przekroczyć wartości określonych w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie maksymalnych sum ubezpieczenia, obowiązującym w roku zawarcia Umowy ubezpieczenia.
8. Za zgodą Ubezpieczyciela suma ubezpieczenia może zostać określona powyżej wartości maksymalnej określonej według ust. 7, która zwana jest dalej nadwyżkową sumą ubezpieczenia. Do składki obliczonej od nadwyżkowej sumy ubezpieczenia dopłata do składki, o której mowa w § 2 ust. 2 nie przysługuje.
9. Zwiększenie sumy ubezpieczenia dla danej uprawy na danym polu w zawartej już Umowie ubezpieczenia wymaga zgody Ubezpieczyciela, z zastrzeżeniem że łączna suma ubezpieczenia nie może przekraczać wartości określonej zgodnie z ust. 7-8.
10. Za nadubezpieczenie nie jest wypłacane odszkodowanie. Suma ubezpieczenia ustalona w Umowie ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności Ubezpieczyciela.
11. Jeżeli po zawarciu Umowy ubezpieczenia wartość ubezpieczonego mienia uległa zmniejszeniu, Ubezpieczający może żądać odpowiedniego zmniejszenia sumy ubezpieczenia. Zmniejszenia sumy ubezpieczenia może także z tej samej przyczyny dokonać jednostronnie Ubezpieczyciel, zawiadamiając o tym jednocześnie Ubezpieczającego. Zmniejszenie sumy ubezpieczenia pociąga za sobą odpowiednie zmniejszenie składki począwszy od dnia pierwszego tego miesiąca, w którym Ubezpieczający zażądał zmniejszenia sumy ubezpieczenia lub w którym Ubezpieczyciel zawiadomił Ubezpieczającego o jednostronnym zmniejszeniu tej sumy.
12. Każda wypłata odszkodowania powoduje zmniejszenie sumy ubezpieczenia o wypłaconą kwotę.

Sposób zawarcia Umowy ubezpieczenia

§ 21

1. Umowa ubezpieczenia zawierana jest na wniosek Ubezpieczającego na podstawie podanych przez Ubezpieczającego informacji niezbędnych do zawarcia Umowy ubezpieczenia.
2. Umowa ubezpieczenia zawierana jest w ten sposób, iż w oparciu o podane informacje i dane przez Ubezpieczającego osoba działająca w imieniu Ubezpieczyciela (osoba wykonująca czynności agencyjne lub pracownik Ubezpieczyciela) generuje dokument

- ubezpieczenia, na którym następnie Ubezpieczający poprzez złożenie podpisu potwierdza zgodność danych wynikających z dokumentu ubezpieczenia z podanymi przez siebie informacjami i danymi.
3. O ile strony nie umówiły się inaczej, Umowę ubezpieczenia uważa się za zawartą z chwilą zapłacenia składki lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem § 16 ust. 2.
  4. Jedna Umowa ubezpieczenia może obejmować kilka gatunków upraw ubezpieczonych od danego ryzyka lub w pakiecie określonych ryzyk, co zostaje potwierdzone jednym dokumentem ubezpieczenia. Zakończenie okresu ubezpieczenia w odniesieniu do jednej uprawy nie powoduje ustania odpowiedzialności Ubezpieczyciela w stosunku do pozostałych upraw.
  5. Dopuszczalne jest jedynie ubezpieczenie całego arealu danego gatunku upraw na danym polu, chyba że ze względów agrotechnicznych część powierzchni uprawnej nie wyda plonu. W takiej sytuacji, do dokumentacji ubezpieczeniowej należy załączyć szkic sytuacyjny z uwzględnieniem powierzchni uprawy, która nie będzie podlegać ochronie ubezpieczeniowej.
  6. Przed zawarciem Umowy ubezpieczenia, Ubezpieczający jest zobowiązany określić przeważającą klasę bonitacyjną gleby na każdym polu, na którym znajduje się lub będzie się znajdować uprawa zgłaszana do ubezpieczenia.
  7. Zawierając Umowę ubezpieczenia, Ubezpieczający składa przewidziane prawem oświadczenia, które regulują możliwość naliczenia dopłaty do składki, o której mowa w § 2 ust. 2.

Zmiana właściciela upraw **§ 22**

Jeżeli po zawarciu przez Ubezpieczającego Umowy ubezpieczenia, posiadanie uprawy podlegającej ubezpieczeniu, przeszło na inną osobę, prawa i obowiązki Ubezpieczającego wynikające z Umowy ubezpieczenia przechodzą na tę osobę. Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu z upływem okresu, na który została zawarta, chyba że osoba obejmująca w posiadanie ubezpieczonych upraw wypowie ją przed upływem 30 dni od zmiany posiadania.

Sposób ustalania i optacania składki ubezpieczeniowej **§ 23**

1. Składka za ubezpieczenie upraw rolnych ustalana jest w oparciu o stawki taryfowe obowiązujące u Ubezpieczyciela w dniu zawierania Umowy ubezpieczenia.
2. Wysokość składki zależy od oceny ryzyka przeprowadzanej przez Ubezpieczyciela, na którą w szczególności wpływ mają takie czynniki jak położenie geograficzne upraw, rodzaj, gatunek i przeznaczenie uprawy, wrażliwość poszczególnych upraw na ryzyka podlegające ochronie ubezpieczeniowej.
3. Po przeprowadzeniu indywidualnej oceny ryzyka Ubezpieczyciel może indywidualnie ustalić warunki ubezpieczenia, w tym wysokość składki ubezpieczeniowej.
4. W ubezpieczeniach z dopłatą budżetu państwa, o których mowa w § 2 ust. 2, Ubezpieczający optaca składkę pomniejszoną o dopłatę budżetu państwa.
5. Dopłaty do składek, o których mowa w § 2 ust. 2, mają charakter niezależny w stosunku do składki optacanej przez Ubezpieczającego i nie mają wpływu na udzielaną ochronę ubezpieczeniową. Nie mogą one rodzić żadnych roszczeń po stronie Ubezpieczającego.
6. Na wniosek Ubezpieczającego składka może być rozłożona na raty.
7. Ubezpieczający jest zobowiązany do zapłaty składki określonej w dokumencie ubezpieczenia w formie bezgotówkowej na wskazany w dokumencie ubezpieczenia rachunek bankowy.
8. Za datę zapłaty składki uważa się datę, w której pełna wymagalna kwota składki lub raty składki określona w dokumencie ubezpieczenia znalazła się na rachunku Ubezpieczyciela.
9. Składka jest pobierana przez Ubezpieczyciela na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w złotych polskich.
10. W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku ubezpieczeniowego, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć Umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym, składając oświadczenie w tym zakresie.

Prawa i obowiązki stron Umowy ubezpieczenia **§ 24**

1. Ubezpieczyciel zobowiązany jest do zachowania należytej staranności przy zawieraniu i wykonywaniu Umowy ubezpieczenia.

2. Ubezpieczyciel przekazuje Ubezpieczającemu wszelkie informacje niezbędne do zawarcia i wykonania Umowy ubezpieczenia, a w razie powstania szkody zobowiązany jest do terminowej jej likwidacji.
3. Przed zawarciem Umowy ubezpieczenia Ubezpieczyciel ma obowiązek doręczyć Ubezpieczającemu tekst OWU. Na żądanie Ubezpieczonego, Ubezpieczyciel udzieli informacji o postanowieniach zawartej Umowy oraz OWU w zakresie, w jakim dotyczą one praw i obowiązków Ubezpieczonego.
4. Ubezpieczyciel ma obowiązek udostępnić Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu, Poszkodowanemu lub Uprawnionemu z Umowy ubezpieczenia informacje i dokumenty gromadzone w celu ustalenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela lub wysokości odszkodowania. Osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez Ubezpieczyciela udostępnionych informacji, a także sporządzenia na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez Ubezpieczyciela.
5. Informacje i dokumenty, o których mowa w ust. 4, Ubezpieczyciel ma obowiązek udostępnić osobom, o których mowa w ust. 4, na ich żądanie w postaci elektronicznej.
6. Ubezpieczyciel, na żądanie Ubezpieczonego lub Uprawnionego z Umowy ubezpieczenia, ma obowiązek udostępnienia posiadanych przez siebie informacji związanych ze zdarzeniem ubezpieczeniowym będącym podstawą ustalenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela oraz ustalenia okoliczności wypadku ubezpieczeniowego, jak również wysokości odszkodowania.
7. Na żądanie Ubezpieczającego/Ubezpieczonego, Ubezpieczyciel ma obowiązek przekazania informacji o oświadczeniach złożonych przez nich na etapie zawierania Umowy ubezpieczenia na potrzeby oceny ryzyka ubezpieczeniowego lub kopii dokumentów sporządzonych na tym etapie.
8. Ubezpieczyciel zastrzega sobie prawo wglądu do dokumentów Ubezpieczającego/Ubezpieczonego związanych z zawartą Umową ubezpieczenia oraz sporządzenia z nich kopii w zakresie niezbędnym do ustalenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela oraz wysokości odszkodowania.

§ 25

1. Ubezpieczający zobowiązany jest podać do wiadomości Ubezpieczyciela wszystkie znane mu okoliczności, o które Ubezpieczyciel pytał w formularzu oferty albo przed zawarciem Umowy ubezpieczenia w innych pismach. Jeżeli Ubezpieczający zawiera Umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności znane przedstawicielowi.
2. W razie zawarcia przez Ubezpieczyciela Umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi Ubezpieczającego na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
3. W czasie trwania Umowy ubezpieczenia, Ubezpieczający zobowiązany jest niezwłocznie zgłaszać Ubezpieczycielowi wszelkie zmiany okoliczności, które mogą mieć wpływ na zwiększenie prawdopodobieństwa wypadku, o których mowa w ust. 1.
4. W razie zawarcia Umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w ustępach poprzedzających spoczywają zarówno na Ubezpieczającym, jak i Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu Umowy na jego rachunek.
5. Ubezpieczający zobowiązany jest informować Ubezpieczyciela o zmianie adresu, miejsca ubezpieczenia, miejsca zamieszkania lub siedziby.
6. Ubezpieczyciel nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ust. 1 - 4 nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia ust. 1 - 4 doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek przewidziany Umową i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

§ 26

1. Ubezpieczający zobowiązany jest do zakładania, prowadzenia i zbioru upraw zgodnie z zasadami prawidłowego gospodarowania, biorąc pod uwagę rodzaj i gatunek upraw oraz geograficzne położenie upraw.
2. W razie naruszenia z winy umyślnej lub wskutek rażącego niedbalstwa obowiązków, o których mowa w ust. 1, Ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu, chyba że w razie rażącego niedbalstwa, zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.

§ 27

1. Ubezpieczyciel zastrzega sobie prawo do:
  - 1) uzależnienia zawarcia Umowy ubezpieczenia od wyników oceny ryzyka wykonanej przez siebie lub przy współpracy z wyspecjalizowanym podmiotem związanym z analizą ryzyka;

- 2) dokonywania oględzin ilościowego lub jakościowego stanu upraw (w tym przy zastosowaniu technik teledetekcji) prowadzonych przez Ubezpieczonego, zarówno przed zawarciem Umowy ubezpieczenia jak i w trakcie trwania Umowy ubezpieczenia, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. W ubezpieczeniu upraw od ujemnych skutków przezimowania, w przypadku gdy oględziny przeprowadzane w okresie jesiennym, w roku założenia uprawy wykazują na polach stan upraw odbiegający od wielkości przyjętych w § 14 ust. 1 pkt 1, Ubezpieczyciel może wyłączyć z ochrony ubezpieczeniowej poszczególne pola lub ich części (w odniesieniu do wszystkich ryzyk objętych ochroną ubezpieczeniową) i odpowiednio zwrócić składkę. Za zgodą Ubezpieczyciela możliwe jest również przyjęcie upraw do ubezpieczenia, z zastrzeżeniem określenia indywidualnych warunków obsady roślin po wiosennym wznowieniu wegetacji, kwalifikujących uprawę do uznania szkody.

§ 28

1. W razie zajścia wypadku objętego zakresem ubezpieczenia, Ubezpieczający zobowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, w tym środków uzgodnionych z Ubezpieczycielem. Czynności i środki zaradcze, o których mowa w zdaniu poprzednim powinny być zgodne z zasadami prawidłowego gospodarowania.
2. Ubezpieczony jest zobowiązany po zajściu zdarzenia szkodowego, niezależnie od dalszego zagospodarowania plonu zgodnie z ust. 6, podjąć wszystkie stosowne kroki i zrobić wszystko co w jego mocy, by ograniczyć skutki oddziaływania szkody na plon upraw. Ubezpieczony jest w szczególności zobowiązany bezpośrednio po zajściu zdarzenia szkodowego spowodowanego deszczem nawalnym na danej powierzchni uprawnej, na której powstały zastoiska wodne, w miarę możliwości utworzyć rowy odwadniające, aby woda mogła odpłynąć.
3. O ile inne działania skuteczniej prowadziłyby do osiągnięcia celu, o którym mowa w ust. 1 i 2, to powinny one zostać podjęte i wdrożone. Środki te traktowane są również jako obowiązkowe działania zmniejszające szkodę w przypadku powodzi. Działania powinny być łącznie nakierowane na zmniejszenie nagromadzenia wody na powierzchni uprawnej.
4. O ile w obszarze powierzchni uprawnej znajdują się urządzenia odwadniające (w tym rowy odwadniające), które są zatkane lub których sprawne funkcjonowanie jest zakłócone w inny sposób, należy je w miarę możliwości uwolnić od tyczek przeszkód. Przy czym Ubezpieczony jest zobowiązany, jeżeli okoliczności pozwalają, zasięgnąć wskazówek od Ubezpieczyciela i w miarę możliwości tych wskazówek przestrzegać.
5. W ubezpieczeniu upraw od ognia, oprócz obowiązków określonych w ust. 1, obowiązkiem Ubezpieczającego jest powiadomienie straży pożarnej o zaistniałym zdarzeniu.
6. Ubezpieczony jest zobowiązany podejmować na swój koszt wszystkie prace i ponosić wydatki, które są niezbędne do pielęgnacji i dalszego rozwoju uszkodzonych upraw zgodnie z regułami dobrej praktyki gospodarczej. Takie środki dalszego zagospodarowania nie są środkami zmniejszającymi szkodę.
7. Ubezpieczyciel, w granicach sumy ubezpieczenia, jest zobowiązany do zwrotu Ubezpieczającemu kosztów powstałych z tytułu zmniejszenia szkody, zrekompensowania strat finansowych i innych szkód powstałych z tytułu podjęcia środków, o których mowa w ust. 1 - 4, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne.
8. Jeżeli Ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1 - 6, Ubezpieczyciel jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego tytułu.
9. W razie ubezpieczenia na cudzy rachunek postanowienia określone w ust. 1 - 8, stosuje się również do Ubezpieczonego.
4. W ubezpieczeniu od ujemnych skutków przezimowania szkodę należy zgłosić niezwłocznie po rozpoczęciu wiosennej wegetacji i zauważeniu pierwszych symptomów szkody.
5. W ubezpieczeniu od przymrozków, w odniesieniu do upraw rzepaku, rzepiku oraz gorczycy szkodę należy zgłosić nie później niż do wykształcenia większości tuszczyn (stadium 79 BBCH).
6. W ubezpieczeniu od suszy szkodę należy zgłosić niezwłocznie po spadku klimatycznego bilansu wodnego (mierzonego przez Instytut Upraw i Nawożenia Gleb w Puławach) poniżej wartości ustalonych w obowiązującym w roku planowanych zbiorów rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych gatunków roślin uprawnych i gleb (kategorii gleb) oraz wystąpieniu symptomów szkód. W przypadku szkody w zbożach spowodowanej działaniem suszy, szkoda powinna zostać zgłoszona nie później niż w fazie zakończenia dojrzałości woskowej twardej (stadium 87 BBCH), natomiast w odniesieniu do rzepaku ozimego nie później niż w fazie wykształcenia większości tuszczyn (stadium 79 BBCH).
7. W przypadku gdy szkody dotknęły uprawy dojrzałe i ich zbiory mają się odbyć w ciągu 14 dni od wystąpienia zgłoszenia, należy dodatkowo wraz ze zgłoszeniem zdarzenia ubezpieczeniowego poinformować o zbliżającym się terminie zbiorów, tak aby umożliwić Ubezpieczycielowi przeprowadzenie postępowania w sprawie stwierdzenia szkody jeszcze przed ich zbiorem.
8. W tych przypadkach, w których dotknięte zdarzeniem ubezpieczeniowym uprawy muszą zostać przedwcześnie przeorane lub uprzątnięte lub w planie są pilne zabiegi agrotechniczne, które mogą mieć wpływ na symptomy szkody, należy podać Ubezpieczycielowi informację o przewidywanych środkach i planowanym terminie ich zastosowania wraz ze zgłoszeniem szkody.
9. W zgłoszeniu szkody, w odniesieniu do każdego pola, w stosunku do którego zgłaszane jest zdarzenie ubezpieczeniowe Ubezpieczający zobowiązany jest podać, w miarę możliwości, następujące informacje konieczne do ustalenia okoliczności powstania szkody oraz ustalenia wysokości odszkodowania:
  - 1) imię i nazwisko lub nazwę Ubezpieczonego;
  - 2) dane do kontaktu z Ubezpieczonym;
  - 3) ubezpieczone ryzyko, które wywołało szkodę;
  - 4) datę zdarzenia szkodowego; w przypadku ryzyka ujemnych skutków przezimowania lub przymrozków wiosennych dzień, który mógł mieć największy wpływ na powstanie szkody;
  - 5) gatunek uprawy dotknięty szkodą oraz, o ile to możliwe również odmianę;
  - 6) położenie powierzchni uprawnej dotkniętej szkodą poprzez podanie gminy, obrębu ewidencyjnego oraz nr. ewidencyjnego działki lub działek, na które składają się pola uprawne;
  - 7) wskazanie uszkodzonej powierzchni;
  - 8) dodatkowe informacje związane z przeznaczeniem zbiorów na cele handlowe lub przetwórcze;
  - 9) w przypadku upraw ścinanych lub koszonych należy podać, którego cięcia/pokosu dotyczy zgłoszenie, które cięcia/pokos już nastąpiły i które są jeszcze planowane.
10. Jeżeli ubezpieczone są również szczególne interesy Ubezpieczonego związane z wykorzystaniem plonu upraw objętych ubezpieczeniem, obowiązkiem Ubezpieczonego jest przedłożenie Umowy o dostawę, z której wynikają regulacje związane z ryzykiem odbioru.
11. Z zastrzeżeniem ust. 13, do czasu przeprowadzenia oględzin szkody, Ubezpieczający bez zgody Ubezpieczyciela może dokonywać tylko te zmiany, które zgodnie z zasadami prawidłowego gospodarowania są konieczne i nie mogą zostać odroczone w czasie.
12. W przypadku gdy zdarzenie szkodowe wystąpi w czasie trwających zbiorów lub bezpośrednio przed nimi i niemożliwe jest ich odroczenie w czasie, Ubezpieczający jest zobowiązany o tym powiadomić Ubezpieczyciela na piśmie, w tym drogą elektroniczną i uzyskać zgodę na przeprowadzenie lub kontynuację zbiorów, zostawiając jednocześnie próby niezebranych upraw w postaci poletek kontrolnych na danych polach. Ubezpieczyciel jest zobowiązany do zajęcia stanowiska w ciągu 3 dni roboczych od otrzymania takiego wniosku. Brak zajęcia stanowiska przez Ubezpieczyciela w tym terminie rozumiany jest jako wydanie zgody.
13. W odniesieniu do upraw innych niż owoce, o ile Ubezpieczyciel w drodze wydawanej decyzji, o której mowa w ust. 12, nie zdecydował inaczej, Ubezpieczający zobowiązany jest do:
  - 1) pozostawienia poletek kontrolnych na końcach oraz miejscu przecięcia się 2 najdłuższych przekątnych każdego pola, na którym wystąpiła szkoda – razem 5 poletek;
  - 2) utworzenia poletek kontrolnych zbliżonych kształtem do prostokątów lub kwadratów o bokach nie mniejszych niż 20 m oraz

Zgłoszenie szkody

§ 29

1. Z zastrzeżeniem ust. 4 - 7, ze względu na specyfikę prowadzenia produkcji roślinnej, różne oddziaływanie ubezpieczonych ryzyk na poszczególne stadia rozwojowe roślin i zróżnicowane symptomy szkód, konieczne jest zgłoszenie szkody niezwłocznie po wystąpieniu zdarzenia wywołującego szkodę. Uwzględniając tę zasadę, szkodę należy zgłosić niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni od wystąpienia zdarzenia lub powzięcia o nim informacji, nawet wtedy jeśli rozmiar szkody nie jest jeszcze widoczny.
2. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1 może nastąpić ustnie (np. przez telefon), w formie pisemnej lub elektronicznie.
3. W razie zawarcia Umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w niniejszym paragrafie obciążają także Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wie o zawarciu Umowy ubezpieczenia na jego rachunek.

- wielkości nie mniejszej niż 1000 m², z tym że łączna powierzchnia poletek kontrolnych nie może być mniejsza niż 10% powierzchni pola, a dla pól o powierzchni nie większej niż 0,5 ha należy pozostawić równe kwadraty o takich bokach, których łączna powierzchnia jest nie mniejsza niż 10% powierzchni pola;
- 3) pozostała część pola przylegająca do poletek kontrolnych nie może być uprawiana (przeorywana, bronowana, talerzowana, gruberowana, głęboszowana) do czasu przeprowadzenia oględzin szkody przez Ubezpieczyciela na poletkach kontrolnych.
  14. Dla pól o powierzchni nie większej niż 0,5 ha powierzchnię poletek kontrolnych, o których mowa w ust. 13 pkt 2, należy ustalić w sposób proporcjonalny.
  15. Obowiązek, o którym mowa w ust. 13 pkt 3, nie dotyczy pól, na których wystąpiły szkody z tytułu ujemnych skutków przezimowania.
  16. W odniesieniu do owoców, o ile Ubezpieczyciel w wydawanej decyzji, o której mowa w ust. 12 nie zdecyduje inaczej, Ubezpieczający zobowiązany jest do pozostawienia poletek kontrolnych na powierzchni nie mniejszej niż 10% każdej z kwater w każdej odmianie.
  17. Jeżeli po wystąpieniu zdarzenia szkodowego powierzchnia pola ma zostać przeorana lub uprzątnięta, Ubezpieczający powinien wystąpić z takim wnioskiem podczas zgłaszania szkody. Ubezpieczyciel następnie zdecyduje czy i jakie pola mogą zostać przedwczesnie przeorane lub uprzątnięte. Regulacje związane z wyłączeniem powierzchni uprawnych z ubezpieczenia poprzez zezwolenie na przeoranie lub uprzątnięcie zawarte są w § 32 ust. 13. W przypadku gdy pomimo zgody Ubezpieczyciela nie dojdzie do przeorania lub uprzątnięcia uprawy, Ubezpieczający jest zobowiązany do poinformowania o tym Ubezpieczyciela.
  18. Jeżeli Ubezpieczający nie dopełnił obowiązków określonych w ust. 1 - 17 z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa, Ubezpieczyciel może odpowiednio zmniejszyć świadczenie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło Ubezpieczycielowi ustalenie okoliczności i skutków wypadku.

§ 30

1. Ubezpieczający jest zobowiązany po powstaniu szkody podać do wiadomości Ubezpieczyciela wszystkie znane okoliczności pozwalające ustalić rozmiar szkody oraz okazać powierzchnie uprawne, na których wystąpiły szkody lub zlecić to innym osobom.
2. W razie zawarcia Umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek odpowiednie obowiązki określone w niniejszym paragrafie spoczywają zarówno na Ubezpieczającym, jak i na Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu Umowy na jego rachunek.
3. Ubezpieczyciel otrzymując informację o zgłoszeniu zdarzenia przez Ubezpieczonego jest uprawniony do wejścia na powierzchnie uprawne i dokonania oceny upraw jak również pobrania próbek całych lub części roślin, plonów roślin i je zbadać.
4. Ubezpieczyciel może korzystać z narzędzi związanych z teledetekcją, w tym może przelatywać nad powierzchniami uprawnymi przy pomocy systemów lotniczych takich jak drony lub inne niewymienione statki lotnicze i robić zdjęcia powierzchni uprawnych, a następnie poddawać je analizie obrazowej.
5. Ubezpieczyciel udostępnia Ubezpieczającemu/Ubezpieczonemu informacje i dokumenty gromadzone w celu ustalenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela lub wysokości odszkodowania albo świadczenia. Osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez Ubezpieczyciela udostępnionych informacji, a także sporządzenia na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez Ubezpieczyciela.
6. Na wniosek Ubezpieczyciela, Ubezpieczający zobowiązany jest, w miarę możliwości, doręczyć postanowienie o wszczęciu lub umorzeniu dochodzenia w sprawie zgłoszonej szkody bądź odpis prawomocnego wyroku sądowego, o ile dokumenty te są w jego posiadaniu.
7. O ile Ubezpieczający dysponuje dokumentacją związaną z ewidencją gruntów (wyciąg z ewidencji gruntów), mapami pól uprawnych, wykazem pól uprawnych i upraw zgłoszonych do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa we wniosku o płatności na rok, w którym planowane są zbiory ubezpieczonych upraw, to ma on obowiązek udostępnić je do wglądu Ubezpieczycielowi lub rzeczoznawcy powołanemu przez niego.

Procedura postępowania w celu stwierdzenia szkody

§ 31

1. Po otrzymaniu zawiadomienia o zajściu zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową, Ubezpieczyciel w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, informuje o tym Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi

- z tym zawiadomieniem oraz podejmuje postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania. Ubezpieczyciel informuje osobę występującą z roszczeniem pisemnie lub w inny sposób, uzgodniony przez strony, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela lub wysokości odszkodowania, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania.
2. Ustalenie szkody następuje poprzez ocenę roślin dotkniętych zdarzeniem szkodowym podczas oględzin na powierzchni uprawnej. Ubezpieczona szkoda ustalana jest przy tym w drodze oceny przez rzeczoznawców i oszacowana w postępowaniu likwidacyjnym na podstawie norm likwidacji szkód obowiązujących u Ubezpieczyciela.
3. Oszacowanie wysokości szkody następuje na podstawie upraw, które nie zostały jeszcze zebrane. Wysokość szkody wynika z ubytku w plonie, o ile nie uzgodniono inaczej lub nie uregulowano inaczej, zgodnie z § 12.
4. Postępowanie dotyczące ustalenia szkody może być podzielone na: podstawowe, formalne oraz prowadzone przez przewodniczącego komisji rzeczoznawców, których procedura została określona w Załączniku nr 1 do OWU.
5. Oszacowanie szkody w celu stwierdzenia ostatecznego ubytku w plonie powinno nastąpić możliwie najbliżej planowego zbioru upraw.
6. Ubezpieczyciel i rzeczoznawcy dokonują z reguły pierwszych ustaleń na temat zdarzenia ubezpieczeniowego najpierw w ramach wstępnych oględzin. Przy tym pełnomocnik lub rzeczoznawca Ubezpieczyciela dokonuje pierwszego oszacowania pól uprawnych, które zostały określone przez Ubezpieczającego/Ubezpieczonego lub przez wyznaczoną lub upoważnioną przez niego do tego osobę jako dotknięte ubezpieczoną szkodą.
7. Dalsze ustalenie szkody (oszacowanie) następuje regularnie podczas postępowania podstawowego, o ile nie jest wymagane postępowanie formalne.
8. Ubezpieczyciel przy każdym szacowaniu szkody, we wszystkich postępowaniach, może powołać pełnomocnika odpowiedzialnego za techniczne przeprowadzenie oszacowania szkody.

Ustalenie szkody

§ 32

1. Ustalenia dotyczące szkody odbywają się wyłącznie przez wyznaczonych rzeczoznawców w ramach uregulowanej w § 31 procedury w sprawie ustalenia szkody.
2. Wyznaczeni rzeczoznawcy ustalają, poprzez oględziny symptomów szkody, czy zdarzenie szkodowe miało miejsce. Sprawdzają to poprzez oględziny powierzchni uprawnej i ocenę roślin, dla których zgłoszono zdarzenie ubezpieczeniowe.
3. W razie potrzeby rzeczoznawcy pobierają próbki zbiorów lub roślin. O ile w przypadku ustalenia zdarzenia ubezpieczeniowego jest to konieczne, podejmowane są dalsze badania.
4. Wyznaczeni rzeczoznawcy przy ustalaniu zdarzenia ubezpieczeniowego nie są związani określonym postępowaniem lub daną metodą.
5. Wyznaczeni rzeczoznawcy najpierw ustalają czy wszystkie gatunki upraw, względnie odmiany upraw ubezpieczonej grupy upraw, dla której dochodzi się roszczenia o odszkodowanie są ubezpieczone. Przy tym między innymi sprawdza się czy deklaracja jest zgodna z pozycją upraw podlegającej ocenie (pole) i jaka część upraw w hektarach (ha) i arach (ar) została dotknięta zdarzeniem szkodowym.
6. Rzeczoznawcy są uprawnieni dokonać podziału upraw, które zostały dotknięte szkodą i dla każdej części powierzchni oddzielnie ustalić szkodę. Następnie rzeczoznawca, który został wyznaczony dla danego postępowania w celu stwierdzenia szkody, zgodnie z zasadami określonymi dla każdej powierzchni upraw, na której zgłoszono szkody, ustala:
  - 1) jakiego ilościowo plonu można by było się spodziewać na zgłoszonej powierzchni, gdyby nie doszło do zajścia zdarzenia szkodowego;
  - 2) czy istnieje nadubezpieczenie. Do tego rzeczoznawcy mają obowiązek ustalić, czy podana dla danej uprawy suma ubezpieczenia odpowiada faktycznej wartości plonu. W przypadku gdy mamy do czynienia z nadubezpieczeniem, suma ubezpieczenia zostanie skorygowana i obliczona zostaje wysokość szkody lub ryczałt odszkodowawczy od skorygowanej sumy ubezpieczenia;
  - 3) które z ubezpieczonych ryzyk oddziaływało bezpośrednio na ubezpieczoną uprawę, względnie które oddziaływanie ryzyka doprowadziło do powstania zdarzenia szkodowego na ubezpieczonej uprawie;
  - 4) w jakiej fazie rozwojowej rośliny oddziaływało ryzyko;
  - 5) jakie przedmioty ubezpieczenia zostały poszkodowane, o ile

- roślina ta ma wiele przedmiotów ubezpieczenia;
- 6) o ile uprawa była sadzona lub wysiewana partiami, to której partii dotyczy szkoda i o ile chodzi o uprawę ciętą, to o które cięcie/pokos chodziło;
  - 7) który z określonych w § 8 symptomów szkody zaistniał;
  - 8) czy i w jakim zakresie mamy do czynienia ze szkodami powstałymi z tytułu nieubezpieczonych przyczyn szkody (tak zwane szkody obce) i w jakim stopniu doprowadziły one do zmniejszenia plonu;
  - 9) czy istnieją nieubezpieczone szkody wcześniejsze. W tym przypadku zdarzenie szkodowe, które nie podlega ochronie ubezpieczeniowej (w tym zdarzenie szkodowe, które wydarzyło się już przed zawarciem Umowy ubezpieczenia) zostanie oddzielone od opiniowanego zdarzenia szkodowego;
  - 10) następnie dla każdej uprawy, dla której zgłoszono szkodę, ustala:
    - a. w jakim zakresie mamy do czynienia z ubezpieczoną szkodą,
    - b. procentowy stopień ilościowego ubytku w plonie przy uwzględnieniu kompensacji plonu (o ile występuje) lub jaki jest rozmiar szkody - w szkodach spowodowanych przez ryzyka inne niż susza,
    - c. w szkodach spowodowanych suszą, różnicę pomiędzy plonem zadeklarowanym w Umowie ubezpieczenia (obliczanym na podstawie wydajności uprawy zadeklarowanej zgodnie z § 20 ust. 1) a plonem, jaki zebrał bądź zbierze Ubezpieczony z uprawy uszkodzonej na skutek działania ryzyka suszy.
  7. Wysokość ubytku w plonie ustalana jest przy pomocy szacowania.
  8. O ile wartość ubytku w plonie zależy nie tylko od ilości, ale również od jakości i szkody jakościowe zostały ubezpieczone, wtedy dla każdej uprawy, dla której zgłoszono szkodę, przy pomocy szacowania ustala się w procentach, jak duże jest zmniejszenie jakości spowodowane ubezpieczonym ryzykiem.
  9. W przypadku gdy jedna roślina ma wiele przedmiotów ubezpieczenia, dla każdego poszczególnego przedmiotu ubezpieczenia ustalany jest osobny ubytek w plonie.
  10. W przypadku gdy dla ubezpieczonej szkody rolę odgrywa stadium rozwojowe, moment zasadzenia bądź zasiania lub termin zbioru, to ustalenia rzeczoznawców odnoszą się również do nich.
  11. W przypadku gdy Ubezpieczony ma objęty ochroną ubezpieczeniową szczególnie interes wykorzystania plonu handlowego (np. ryzyko odbioru plonu), wtedy rzeczoznawcy dokonują niezbędnych w tym celu ustaleń dotyczących szkody.
  12. Wstępne oględziny
    - 1) Ubezpieczyciel lub wyznaczeni przez niego rzeczoznawcy mogą po zgłoszeniu zdarzenia ubezpieczeniowego, również pod nieobecność Ubezpieczonego lub wyznaczonej i upoważnionej przez niego osoby, dokonać oględzin powierzchni uprawnych aby mieć zarys zdarzeń szkodowych i symptomów szkody.
    - 2) Szkoda co do zasady zostaje poddana wstępnym oględzinom przez Ubezpieczyciela na początku postępowania podstawowego (w przypadku natychmiastowego formalnego postępowania na początku każdego postępowania), przy czym wyznaczeni rzeczoznawcy mogą dokonać pierwszych ustaleń zgodnie z ust. 5. Wyznaczeni rzeczoznawcy sprawdzają w ramach wstępnych oględzin, czy informacje ubezpieczonego lub wyznaczonej i upoważnionej przez niego osoby na temat zdarzenia szkodowego odpowiadają faktom, w szczególności dokonują oni ustaleń dotyczących dnia szkody.
    - 3) Wyznaczeni rzeczoznawcy ustalą następnie, o ile to możliwe w ramach wstępnych oględzin, jakie pierwsze środki ograniczenia szkody (w tym działania w celu ochrony roślin, działania w celu pielęgnacji roślin) są konieczne w związku ze zdarzeniem szkodowym i o ile to konieczne wydadzą odpowiednie zalecenia lub wskazówki.
    - 4) Wszystkie ustalenia należy zaprotokołować i spisać w raporcie dotyczącym wstępnych oględzin.
  13. Zgoda na przeoranie lub przedwczesne uprzątnięcie
    - 1) Wyznaczeni rzeczoznawcy, o ile to konieczne, dokonają ustaleń czy i w jakim zakresie jest niezbędne przedwczesne przeoranie, względnie przedwczesne uprzątnięcie powierzchni uprawnej z tytułu zdarzenia szkodowego. W przypadku istnienia odpowiednich przesłanek rzeczoznawcy mogą zakwalifikować pole lub część pola do przeorania, względnie uprzątnięcia lub zarządzą takie przeoranie, względnie uprzątnięcie.
    - 2) W przypadku gdy powierzchnia uprawna zostanie przedwczesnie zakwalifikowana do przeorania albo uprzątnięcia lub zostanie zarządzane zastosowanie takiego środka, to należy uwzględnić korzyści gospodarcze, które wynikną z tego tytułu u Ubezpieczonego, poprzez wyłączenie ich z odszkodowania. Korzyściami gospodarczymi w tym rozumieniu są w szczególności zaoszczędzone koszty dalszej pielęgnacji i żniw/zbiorów. Zakres korzyści gospodarczych ustalany jest przez wyznaczonych rzeczoznawców.
    - 3) Zasady, o których mowa w pkt 1-2 obowiązują we wszystkich innych przypadkach, w których Ubezpieczony zaoszczędził wydatki poprzez zdarzenie ubezpieczeniowe. Obowiązują tutaj, niezależnie od faktycznych oszczędności, ustalone zgodnie z § 6 granice maksymalnego odszkodowania.
  14. Regulacje dotyczące sytuacji szczególnych

Uprawy, względnie ich część dotknięta szkodą, zostają wyłączone z ubezpieczenia w dniu wypłynięcia potwierdzenia Ubezpieczyciela o zakwalifikowaniu do przeorania, względnie uprzątnięcia.
  15. Kilka zdarzeń szkodowych w ciągu jednego okresu ubezpieczenia
    - 1) W przypadku gdy ten sam gatunek uprawy (względnie odmiana danej uprawy) zostanie ponownie dotknięty działaniem ubezpieczonego ryzyka w ramach okresu ubezpieczenia i w momencie zajścia ostatniego zdarzenia szkodowego postępowanie w sprawie ustalenia szkody nie było jeszcze zakończone, to wtedy co do zasady ustalana zostaje łączna wysokość szkody.
    - 2) W przypadku gdy po zakończeniu postępowania w celu stwierdzenia szkody w danej uprawie lub odmianie lub ewentualnie tym samym przedmiocie ubezpieczenia ponownie wystąpi zdarzenie ubezpieczeniowe, wtedy Ubezpieczyciel odpowiada w przypadku ponownej szkody wyłącznie do wysokości pozostałej sumy ubezpieczenia, ponieważ suma ubezpieczenia dla całego okresu ubezpieczenia jest do dyspozycji tylko raz i wyczerpuje się odpowiednio wskutek poprzednich zdarzeń ubezpieczeniowych.
  16. W przypadku gdy zdarzenia ubezpieczeniowe kumulują się w ten sposób, że nie ma możliwości rozróżnienia, które z ubezpieczonych ryzyk spowodowało poszczególne szkody, ustala się dla określonych ryzyk szkodę łączną albo szkoda zostaje przypisana do ryzyka, które przeważa pod względem przyczyny.

Koszty ustalenia szkody

§ 33

1. Koszty postępowania podstawowego i koszty postępowania z udziałem przewodniczącego ponosi Ubezpieczyciel.
2. Koszty rzeczoznawcy Ubezpieczonego, w związku z wnioskowanym przez Ubezpieczonego lub przez wyznaczoną i upoważnioną przez niego osobę formalnym postępowaniem, Ubezpieczony ma obowiązek ponieść sam. W postępowaniu formalnym Ubezpieczyciel ponosi wyłącznie koszty własnego rzeczoznawcy.

Obliczenie odszkodowania

§ 34

1. Ubezpieczyciel oblicza odszkodowanie w wysokości odpowiadającej rozmiarom szkody i/lub kosztów poniesionych przez Ubezpieczonego, w granicach sumy ubezpieczenia i limitów odpowiedzialności wynikających z Umowy ubezpieczenia.
2. Odszkodowanie zostaje zmniejszone o uzgodnione udziały własne lub franszyzy redukcyjne.

Wypłata odszkodowania

§ 35

1. Ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie na podstawie uznania roszczenia Uprawnionego z Umowy ubezpieczenia w wyniku ustaleń dokonanych w postępowaniu dotyczącym ustalenia stanu faktycznego, zasadności roszczeń i wysokości odszkodowania, zawartej z nim ugody albo prawomocnego orzeczenia sądu w terminie 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku.
2. Jeżeli w terminie wskazanym w ust. 1 niemożliwe jest wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela albo wysokości odszkodowania lub, w szczególności, gdy niezbędne są dodatkowe lub końcowe oględziny szkody, odszkodowanie powinno być wypłacone w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności było możliwe wyjaśnienie tych okoliczności. Bezsprawną część Ubezpieczyciel wypłaca jednak w ciągu 30 dni.
3. Jeżeli w terminie określonym w ust. 1 Ubezpieczyciel nie wypłaci odszkodowania, zawiadamia na piśmie osobę zgłaszającą roszczenie oraz Ubezpieczonego, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie, o przyczynach niemożności zaspokojenia ich roszczeń w całości lub części.
4. Jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w wysokości innej niż określona w zgłoszonym roszczeniu, Ubezpieczyciel informuje o tym na piśmie osobę występującą z roszczeniem oraz Ubezpieczonego, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie, w terminach określonych w ust. 2

lub 3, wskazując na okoliczności oraz na podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania oraz poucza o możliwości złożenia skargi lub reklamacji do Ubezpieczyciela lub dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.

5. Odszkodowanie wypłacane jest na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w złotych polskich.
6. Niezależnie od innych postanowień OWU, w sytuacji zaniechania lub zaprzestania dochodzenia odszkodowania od Ubezpieczyciela przez Ubezpieczającego, Ubezpieczonego albo jego spadkobiercy są uprawnieni do bezpośredniego dochodzenia odszkodowania.
7. Odszkodowanie wypłacone przez Ubezpieczyciela nie może być wyższe od poniesionej szkody.

Wielokrotne ubezpieczenie **§ 36**

1. Jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka w dwóch lub więcej Zakładach Ubezpieczeń na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, Ubezpieczony nie może żądać odszkodowania przewyższającego wysokość szkody. Każdy z Zakładów Ubezpieczeń odpowiada w takim stosunku, w jakim przyjęta przez niego suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia.
2. Jeżeli w którejkolwiek z umów ubezpieczenia, o których mowa w ust. 1, uzgodniono, że suma wypłacona przez Zakład Ubezpieczeń z tytułu ubezpieczenia może być wyższa od poniesionej szkody, zapłaty odszkodowania w części przenoszącej wysokość szkody Ubezpieczający może żądać tylko od tego Zakładu Ubezpieczeń. W takim przypadku, dla określenia odpowiedzialności między Zakładami Ubezpieczeń należy przyjąć, że w ubezpieczeniu, o którym mowa w niniejszym ustępie suma ubezpieczenia równa jest wartości ubezpieczeniowej.

Regres ubezpieczeniowy **§ 37**

1. Z dniem wypłaty przez Ubezpieczyciela odszkodowania roszczenia Ubezpieczającego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzą z mocy prawa na Ubezpieczyciela do wysokości wypłaconego odszkodowania. Jeżeli Ubezpieczyciel pokrył tylko część szkody, Ubezpieczającemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed roszczeniami Ubezpieczyciela.
2. Roszczenie, o którym mowa w ust. 1, nie przechodzi na Ubezpieczyciela, jeśli sprawcą szkody jest osoba, z którą Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym lub za którą ponosi odpowiedzialność, chyba że osoba ta wyrządziła szkodę umyślnie.
3. Ubezpieczający zobowiązany jest dostarczyć Ubezpieczycielowi wszelkie informacje i dokumenty, które znajdują się w jego posiadaniu oraz, w miarę możliwości, dokonać czynności niezbędnych dla skutecznego dochodzenia praw przez Ubezpieczyciela.
4. W razie niewykonania obowiązków określonych w ust. 3, a także w razie zrzeczenia się przez Ubezpieczającego bez zgody Ubezpieczyciela praw przysługujących mu do osób trzecich odpowiedzialnych za szkodę, Ubezpieczyciel może odmówić wypłaty odszkodowania odpowiednio w całości lub w części, a w przypadku gdy odszkodowanie zostało już wypłacone, podlega zwrotowi w całości lub części, w zależności od tego, w jakim zakresie niewykonanie obowiązków określonych w ust. 3 uniemożliwiło Ubezpieczycielowi skuteczne dochodzenie roszczeń regresowych.
5. Zasady wynikające z ustępów poprzedzających stosuje się odpowiednio w razie zawarcia Umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek.

Zakończenie Umowy ubezpieczenia **§ 38**

1. Jeżeli Umowę ubezpieczenia zawarto na okres przekraczający 6 miesięcy, Ubezpieczający ma prawo odstąpienia od Umowy w okresie 30 dni, a w przypadku gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą w terminie 7 dni od dnia zawarcia Umowy składając oświadczenie w tym zakresie. Jeżeli najpóźniej w chwili zawarcia Umowy ubezpieczenia Ubezpieczyciel nie poinformował Ubezpieczającego będącego konsumentem o prawie odstąpienia od Umowy, termin 30 dni biegnie od dnia, w którym Ubezpieczający będący konsumentem dowiedział się o tym prawie.
2. Odstąpienie od Umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki ubezpieczeniowej za okres, w jakim Ubezpieczyciel udzielał ochrony ubezpieczeniowej.
3. W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego

okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć Umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym.

4. W przypadku wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej przed upływem okresu, na jaki została zawarta Umowa ubezpieczenia, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. Zwrot składki, o którym mowa w ust. 4 nie należy się w przypadku całkowitego wykorzystania ochrony ubezpieczeniowej.

Postanowienia końcowe **§ 39**

1. Ubezpieczający/Ubezpieczony i Ubezpieczyciel mają obowiązek wzajemnego informowania o zmianie adresu zamieszkania bądź siedziby.
2. Zawiadomienia i oświadczenia mogą być dostarczane w każdej formie, w tym:
  - 1) przez Ubezpieczającego:
    - a. osobiście w jednostkach organizacyjnych Ubezpieczyciela i u agentów ubezpieczeniowych działających w imieniu Ubezpieczyciela,
    - b. pisemnie na adres Ubezpieczyciela: ul. Grunwaldzka 186, 60-166 Poznań,
    - c. telefonicznie pod numerem telefonu: 61 670 44 00
    - d. jak również za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: info@vh-polska.pl;
  - 2) przez Ubezpieczyciela na dane kontaktowe wskazane przez Ubezpieczającego.
3. Zawiadomienia i oświadczenia składane w związku z zawartą Umową ubezpieczenia agentowi ubezpieczeniowemu uznaje się za złożone Ubezpieczycielowi, w imieniu lub na rzecz którego agent działa, o ile zostały złożone na piśmie lub na innym trwałym nośniku.

§ 40

1. Umowy ubezpieczenia zawierane są na podstawie prawa polskiego.
2. Spory wynikające z Umowy ubezpieczenia są rozpatrywane według prawa polskiego.
3. Zasady związane z postępowaniem reklamacyjnym określa Załącznik nr 2 do OWU.
4. Powództwo o roszczenie wynikające z Umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub Uprawnionego z Umowy ubezpieczenia.
5. Powództwo można wytoczyć również według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sądem właściwym dla miejsca zamieszkania spadkobiercy Ubezpieczonego lub spadkobiercy Uprawnionego z Umowy ubezpieczenia.
6. Strony Umowy ubezpieczenia mogą poddać spory wynikające z Umowy ubezpieczenia pod rozstrzygnięcie sądu polubownego.
7. Załączniki do OWU stanowią integralną część OWU.

§ 41

Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia wchodzi w życie 1.01.2024 r. i mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych od tego dnia.

Michael Lösche

Załącznik nr 1 – Postępowanie w celu ustalenia szkody

1. Postępowanie podstawowe

- 1) Postępowanie podstawowe przeprowadzane jest przez Ubezpieczyciela, który powołuje jednego lub kilku rzeczoznawców z oczekiwaniami, że Ubezpieczający/Ubezpieczony lub wyznaczona i upoważniona przez niego osoba będzie obecna przy szacowaniu w ramach tego postępowania. Pełnomocnik, jako uprawniony reprezentant Ubezpieczonego, ma obowiązek wylegitymować się poprzez okazanie pełnomocnictwa. W przypadku gdy Ubezpieczający/Ubezpieczony nie powoła pełnomocnika lub nie będzie obecny w chwili ustalania szkody, postępowanie podstawowe zostanie przeprowadzone pod nieobecność Ubezpieczającego/Ubezpieczonego i w obecności jego przedstawiciela.
- 2) Postępowanie podstawowe nie jest przeprowadzane, jeżeli od razu wymagane jest postępowanie formalne. Taki wniosek

Ubezpieczonego lub wyznaczonej i upoważnionej przez niego osoby w miarę możliwości należy zgłosić wraz ze zgłoszeniem zdarzenia ubezpieczeniowego.

- 3) Po przeprowadzeniu postępowania podstawowego dotyczącego ustalenia szkody, zgodnie z zasadami określonymi w § 32 OWU, rzeczoznawcy informują o ustalonej wysokości ubytku w plonie dla każdej uprawy. W przypadku gdy ubytek w plonie nie został ustalony, to o zakresie szkody rzeczoznawcy informują Ubezpieczającego/Ubezpieczonego lub wyznaczoną i upoważnioną przez niego osobę przedstawiając protokół oględzin. Ubezpieczający/Ubezpieczony lub wyznaczona i upoważniona przez niego osoba podpisując protokół oględzin uznaje wynik oględzin za wiążący.
- 4) W przypadku gdy Ubezpieczający/Ubezpieczony lub wyznaczona i upoważniona przez niego osoba uznają ustalony przez rzeczoznawców wynik postępowania ustalającego szkodę, następuje za obopólną zgodą porozumienie w sprawie ubytku w plonie, o ile ubytek w plonie nie został ustalony, porozumienie co do przyczyny i zakresu szkody. To samo obowiązuje również, o ile to konieczne, dla pozostałych ustaleń dotyczących zdarzenia szkodowego, takich jak postanowienia w sprawie konieczności przeorania, względnie uprzątnięcia pozostałości po uprawach lub przyczyn i wysokości pozostałych wydatków i kosztów.
- 5) W przypadku gdy Ubezpieczający/Ubezpieczony ani żadna wyznaczona i upoważniona przez niego osoba nie byli obecni w czasie szacowania, porozumienie nastąpi bezpośrednio po poinformowaniu przez Ubezpieczyciela o stwierdzonym ubytku w plonie, względnie zakresie szkody i ewentualnie dalszych ustaleniach w sprawie zdarzenia szkodowego, poprzez zaakceptowanie wyniku ustalenia szkody w tym momencie przez Ubezpieczonego lub wyznaczoną i upoważnioną przez niego osobę.
- 6) W przypadku gdy porozumienie dotyczące stwierdzonych faktów związanych ze zdarzeniem ubezpieczeniowym dla danej uprawy nie dojdzie do skutku, ponieważ wynik postępowania podstawowego nie zostanie zaakceptowany, to odnośnie uprawy, która pozostaje sporna następuje dalsze szacowanie w ramach postępowania formalnego.

2. Postępowanie formalne

- 1) Postępowanie formalne odbywa się, poza przypadkiem, w którym następuje żądanie postępowania formalnego tylko wtedy, gdy postępowanie podstawowe w przypadku danej uprawy nie prowadzi do porozumienia i został złożony w terminie wnioszek o przeprowadzenie tego postępowania.
- 2) Postępowanie formalne jest działaniem zmierzającym do wspólnego ustalenia szkody przez wyznaczonych do tego postępowania rzeczoznawców.
- 3) W ramach postępowania formalnego Ubezpieczyciel wyznacza swojego rzeczoznawcę i Ubezpieczający/Ubezpieczony lub wyznaczona i upoważniona przez niego osoba, niezależnie od tego, wyznacza swojego rzeczoznawcę dla tego postępowania.
- 4) Rzeczoznawcę należy powołać w ciągu 24 godzin od wpłynięcia pisma z wezwaniem od Ubezpieczyciela. W przypadku gdy postępowanie dotyczy dojrzałych upraw do zbioru, to musi nastąpić to w ciągu 12 godzin. Nazwisko i adres oraz dane kontaktowe rzeczoznawcy, który w imieniu Ubezpieczającego/Ubezpieczonego ma brać udział w postępowaniu formalnym należy przekazać Ubezpieczycielowi.
- 5) W przypadku gdy Ubezpieczający/Ubezpieczony lub wyznaczona i upoważniona przez niego osoba nie powoła rzeczoznawcy lub gdy zabraknie go przy szacowaniu w ramach postępowania formalnego, to wtedy prawo do powołania przechodzi na Ubezpieczyciela.
- 6) Strony ustalają termin przeprowadzenia postępowania formalnego. Ubezpieczający/Ubezpieczony lub wyznaczona i upoważniona przez niego osoba ma obowiązek zadbać o to, by rzeczoznawca wyznaczony przez Ubezpieczającego/Ubezpieczonego dotrzymał terminu ustalania szkody w postępowaniu formalnym.

3. Wybór przewodniczącego komisji rzeczoznawców, zwanego dalej przewodniczącym

- 1) Wybór przewodniczącego następuje przed rozpoczęciem ustalania szkody w ramach postępowania formalnego. Obaj rzeczoznawcy postępowania formalnego mają obowiązek wybrać z prowadzonej przez Ubezpieczyciela listy wyznaczonych do tego rzeczoznawców przewodniczącego, który powinien podjąć działania, gdy rzeczoznawcy nie będą mogli dojść do porozumienia co do danego ubytku w plonie, względnie zakresu szkody, aby ich szacunki nie prowadziły do niezgodności.
- 2) Jeżeli wybór przewodniczącego nie jest możliwy ze względu na to, że rzeczoznawcy nie mogą porozumieć się co do wyboru trzeciego

rzeczoznawcy (przewodniczącego), Ubezpieczający/Ubezpieczony lub wyznaczona i upoważniona przez niego osoba mają obowiązek wybrać przewodniczącego spośród trzech rzeczoznawców wyznaczonych do wyboru przez Ubezpieczyciela. Wybór ten musi nastąpić w ciągu 24 godzin, w przypadku gdy chodzi o uprawy gotowe do zbioru i w ciągu 12 godzin od chwili wglądu do listy przewodniczących. W przypadku gdy informacja o podjętym wyborze nie nastąpi w terminie, prawo wyboru przechodzi na Ubezpieczyciela.

- 3) Obaj rzeczoznawcy postępowania formalnego prowadzą postępowanie w celu ustalenia szkody niezależnie od tego, czy przewodniczący, o którym mowa w pkt 2 zostanie wybrany, czy też nie.
  - 4) Obaj rzeczoznawcy mają obowiązek przeprowadzić postępowanie w celu ustalenia szkody zgodnie z regulacjami dotyczącymi ustalania szkody w ramach postępowania formalnego wskazanymi w OWU i porozumieć się w sprawie ubezpieczonej szkody oraz razem ustalić wynik. Przy tym wspólnie ustalony ubytek w plonie, względnie wspólnie ustalony zakres szkody należy zapisać pisemnie w protokole.
  - 5) Ustalenia dotyczące szkody dokonywane są we wspólnie ustalonym terminie i ustalana jest również, o ile zachodzi taka potrzeba, konieczność przeorania, względnie uprzątnięcia, jak również wysokość gospodarczych korzyści lub przyczyny i wysokość pozostałych wydatków i kosztów.
  - 6) O ile doszło do ustalenia wspólnego wyniku ubytku w plonie, względnie zakresu szkody dla danej uprawy w ramach postępowania formalnego, postępowanie dla tej uprawy zostaje zakończone i ustalony wynik zostaje uznany za wiążący. To samo obowiązuje dla pozostałych ustaleń dotyczących szkody mających bezpośredni z nią związek. Dotyczy to również ustaleń dotyczących przeorania, względnie uprzątnięcia, korzyści gospodarczych lub innych wydatków i kosztów.
  - 7) W przypadku gdy obaj rzeczoznawcy postępowania formalnego, odnosząc się do poszczególnych upraw, nie mogli znaleźć porozumienia co do wspólnego wyniku ubytku w plonie, względnie zakresu szkody lub innych ustaleń (w tym ustalenia w sprawie przeorania), te nieokreślone pozycje uprawne związane z ubezpieczoną szkodą zostają przekierowane do postępowania kierowanego przez przewodniczącego. W tych przypadkach obaj rzeczoznawcy muszą spisać swoje stwierdzenia we wspólnym protokole dotyczącym ustalenia szkody. Protokół oględzin zostanie oddany przez rzeczoznawców postępowania formalnego do dyspozycji Ubezpieczycielowi w celu niezwłocznego przekazania do przewodniczącego. Ubezpieczający/Ubezpieczony lub wyznaczona i upoważniona przez niego osoba ma prawo do wglądu do protokołu dotyczącego ustalenia szkody. Niezależnie od tego rzeczoznawca Ubezpieczonego może sporządzić raport o ustaleniach dotyczących zaistniałej szkody.
- ## 4. Postępowanie przy udziale przewodniczącego
- 1) Postępowanie przy udziale przewodniczącego odbywa się, o ile rzeczoznawcy postępowania formalnego nie mogą porozumieć się do wysokości ubytku w plonie lub zakresu szkody.
  - 2) Postępowanie to odbywa się również wtedy, o ile w postępowaniu formalnym dla danej uprawy nie osiągnięto porozumienia w sprawie ustaleń odnośnie przeorania, względnie uprzątnięcia, korzyści gospodarczych lub innych wydatków, kosztów i ma to wpływ na ubezpieczoną szkodę.
  - 3) Przewodniczący decyduje o uprawach, które pozostają sporne o wysokości ubytku w plonie, względnie ubezpieczonej szkodzie. O ile to konieczne decyduje również o ubezpieczonych kosztach i podejmuje ustalenia dotyczące gospodarczych korzyści jak również konieczności przeorania, względnie uprzątnięcia.
  - 4) Przewodniczący decyduje o wszystkich wymienionych spornych punktach ostatecznie. Przewodniczący informuje Ubezpieczyciela o wyniku kończącym postępowanie w sprawie ustalania szkody, a Ubezpieczyciel przekazuje informację dalej Ubezpieczającemu/Ubezpieczonemu.
  - 5) Jeżeli Ubezpieczający/Ubezpieczony nie zgadza się z wynikami postępowania prowadzonego przez przewodniczącego przysługuje mu prawo do zgłoszenia reklamacji, skargi lub zażalenia, których szczegóły określone są w Załączniku nr 2 do OWU.

Załącznik nr 2 – Postępowanie reklamacyjne

1. Reklamację, skargę lub zażalenie składa się w każdej jednostce organizacyjnej Ubezpieczyciela obsługującej klientów.

2. Reklamacja, skarga lub zażalenie mogą być złożone w formie:
  - 1) osobiście w jednostkach organizacyjnych Ubezpieczyciela i u agentów ubezpieczeniowych działających w imieniu Ubezpieczyciela;
  - 2) pisemnie na adres Ubezpieczyciela: ul. Grunwaldzka 186, 60-166 Poznań;
  - 3) telefonicznie pod numerem telefonu 61 670 44 00
  - 4) jak również za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: reklamacje@vh-polska.pl.
3. Ubezpieczyciel rozpatruje reklamację, skargę lub zażalenie i udziela na nie odpowiedzi, bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia ich otrzymania, z zastrzeżeniem ust. 4.
4. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji, skargi lub zażalenia i udzielenie odpowiedzi w terminie, o którym mowa w ust. 3, Ubezpieczyciel przekazuje osobie, która złożyła reklamację, skargę lub zażalenie informację, w której:
  - 1) wyjaśnia przyczynę opóźnienia;
  - 2) wskazuje okoliczności, które muszą zostać ustalone dla rozpatrzenia sprawy;
  - 3) określa przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji, skargi lub zażalenia i udzielenia odpowiedzi, który nie może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania reklamacji, skargi lub zażalenia.
5. Odpowiedź Ubezpieczyciela na reklamację, skargę lub zażalenie zostanie dostarczona osobie, która ją złożyła, w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji, z tym że odpowiedź można dostarczyć pocztą elektroniczną wyłącznie na wniosek osoby, która złożyła tę reklamację, skargę lub zażalenie.
6. Osobie fizycznej, która złożyła reklamację przysługuje prawo wniesienia do Rzecznika Finansowego wniosku dotyczącego:
  - 1) nieuwzględnienia roszczeń w trybie rozpatrywania reklamacji;
  - 2) niewykonania czynności wynikających z reklamacji rozpatrzonej zgodnie z wolą tej osoby w terminie określonym w odpowiedzi na tę reklamację.
7. Reklamacje, skargi i zażalenia rozpatrywane są przez jednostkę organizacyjną Ubezpieczyciela, właściwą ze względu na przedmiot sprawy.
8. Reklamacje uregulowane są w ustawie o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym oraz w ustawie o dystrybucji ubezpieczeń.
9. Ubezpieczyciel przewiduje możliwość pozasądowego rozwiązywania sporów.
10. Podmiotem uprawnionym w rozumieniu ustawy o pozasądowym rozpatrywaniu sporów konsumenckich, właściwym dla Ubezpieczyciela do pozasądowego rozpatrywania sporów, jest Rzecznik Finansowy, którego adres strony internetowej jest następujący: www.rf.gov.pl.
11. Ubezpieczyciel podlega nadzorowi Federalnego Urzędu Nadzoru Usług Finansowych (Bafin) w Niemczech, a w zakresie określonym w ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej także Komisji Nadzoru Finansowego.
12. Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu i Uprawnionemu z Umowy ubezpieczenia, będącemu konsumentem, przysługuje prawo zwrócenia się o pomoc do Miejskich i Powiatowych Rzeczników Konsumenta.
13. Językiem stosowanym przez Ubezpieczyciela w relacjach z konsumentem jest język polski.

Załącznik nr 3 - Klauzule szczególne

I. Klauzula franszyzy integralnej i ognia (IF8)

§ 1

Strony postanowiły wprowadzić do Umowy ubezpieczenia postanowienia szczególne, oznaczone sygnaturą IF8, z zastrzeżeniem że pozostałe postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia upraw rolnych (OWU) pozostają bez zmian.

Ubezpieczone szkody

§ 2

1. Zastosowanie mają postanowienia szczególne względem § 6 ust. 9 OWU, gdzie poziom franszyzy integralnej zostaje zmieniony na 8% ubytku w plonie. Oznacza to, że w Umowie ubezpieczenia, Ubezpieczyciel odpowiada za szkody spowodowane przez ubezpieczone ryzyka, inne niż susza, ujemne skutki przezimowania oraz ogień, od 8% ubytku w plonie na polu lub jego części.
2. Dodatkowo poza ryzykami określonymi w Umowie ubezpieczenia, ochrona ubezpieczeniowa przedmiotu ubezpieczenia dotyczy również ryzyka ognia, na zasadach określonych w OWU.

3. Składka za dodatkową ochronę ubezpieczeniową udzielaną na podstawie niniejszej klauzuli nie jest objęta dopłatą, o której mowa w § 2 ust. 2 OWU.

II. Klauzula wprowadzenia udziału własnego (SB10)

§ 1

Strony postanowiły wprowadzić do Umowy ubezpieczenia postanowienia szczególne, oznaczone sygnaturą SB10, z zastrzeżeniem że pozostałe postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia upraw rolnych (OWU) pozostają bez zmian.

Udział własny

§ 2

1. W Umowie ubezpieczenia, w odniesieniu do upraw z grupy R wskazanych w OWU, ubezpieczanych od ryzyk innych niż susza, ujemne skutki przezimowania oraz ogień zastosowanie ma udział własny w wysokości 10% wartości szkody.
2. Składka za ograniczenie ochrony ubezpieczeniowej wynikającej z zastosowania udziału własnego, o którym mowa w ust. 1 nie jest pobierana.

III. Klauzula ubezpieczenia jakości ziemniaków – Ziemniaki Plus (ZVKPS)

§ 1

Strony postanowiły wprowadzić do Umowy ubezpieczenia postanowienia szczególne, z zastrzeżeniem że pozostałe postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia upraw rolnych (OWU) pozostają bez zmian.

§ 2

1. W ramach dodatkowego ubezpieczenia, Ubezpieczyciel rozszerza odpowiedzialność w ubezpieczonych w Umowie ubezpieczenia ryzykach, nie innych jednak niż: gradobicie, huragan, deszcz nawalny i przymrozki wiosenne.
2. Ubezpieczenie może zostać zawarte w ramach:
  - 1) wariant „Ziemniaki +30%”, oznaczony w Umowie ubezpieczenia sygnaturą **ZVKPS 30%**;
  - 2) wariant „Ziemniaki +50%”, oznaczony w Umowie ubezpieczenia sygnaturą **ZVKPS 50%**.
3. Dodatkowemu ubezpieczeniu podlega jakościowy ubytek w plonie spowodowany oddziaływaniem ubezpieczonego w Umowie ryzyka. Regulacje dotyczące franszyzy integralnej mają zastosowanie zgodnie z § 6 ust. 9 OWU, chyba że strony ustaliły inaczej.
4. Wysokość szkody łącznej (ilościowej i jakościowej) obliczana jest poprzez:
  - 1) przemnożenie wartości ilościowego ubytku w plonie, po ewentualnym odjęciu udziału własnego w szkodzie, przez wskaźnik **1,3** dla wariantu „Ziemniaki +30%”;
  - 2) przemnożenie wartości ilościowego ubytku w plonie, po ewentualnym odjęciu udziału własnego, przez wskaźnik **1,5** dla wariantu „Ziemniaki +50%”.
5. Łączna wysokość szkody dla szkód ilościowych i jakościowych ograniczona jest do poziomu 90% wartości plonu.
6. Składka za dodatkową ochronę ubezpieczeniową udzielaną na podstawie niniejszej klauzuli nie jest objęta dopłatą, o której mowa w § 2 ust. 2 OWU.

IV. Klauzula szczególnych warunków ubezpieczenia szparagów (KSP)

§ 1

Strony postanowiły wprowadzić do Umowy ubezpieczenia postanowienia szczególne, oznaczone sygnaturą KSP, z zastrzeżeniem że pozostałe postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia upraw rolnych (OWU) pozostają bez zmian.

Ubezpieczone szkody i koszty młodych upraw szparagów

§ 2

1. Za młode uprawy szparagów należy uważać plantacje szparagów od pierwszego do trzeciego roku włącznie od nasadzenia.
2. Młode uprawy w roku sadzenia (rok nasadzenia)
  - 1) W przypadku utraty liści (naci) powstałej wskutek oddziaływania ubezpieczonego ryzyka w roku nasadzenia na poziomie niższym niż 50% lub gdy przy utracie liści 50% lub większej strony zgodzą się na to, że uprawa jest dalej prowadzona, Ubezpieczyciel rekompensuje ilościową stratę w plonie, która nastąpi w roku kolejnym, jednak

w wysokości nie wyższej niż 30% sumy ubezpieczenia. Kolejne straty w plonie w latach następnych lub inne szkody następne nie są przy tym rekompensowane.

- 2) W przypadku gdy utrata liści powstała wskutek oddziaływania ubezpieczonego ryzyka w roku nasadzenia wynosi co najmniej 50% i strony zgodzą się na uprzątnięcie, względnie przeoranie, to rekompensata zgodnie § 11 OWU zapewnia pokrycie kosztów powstałych wskutek faktycznie przeprowadzonego przez Ubezpieczającego przeorania (koszty uprzątnięcia, względnie przeorania młodej plantacji, koszty plonu zastępczego jak również koszty sadzenia zastępczego), łącznie jednak w wysokości nie wyższej niż suma ubezpieczenia.
3. Młode uprawy w 2 i 3 roku po nasadzeniu
  - 1) W przypadku utraty liści (naci) powstałej wskutek oddziaływania ubezpieczonego ryzyka w drugim lub trzecim roku od nasadzenia na poziomie niższym niż 65% lub gdy zostanie uzgodnione z Ubezpieczającym, że przy utracie liści 65% lub większej, strony zgodzą się na to, że uprawa jest dalej prowadzona, Ubezpieczyciel rekompensuje ilościową stratę w plonie, która nastąpi w roku kolejnym, jednak w wysokości nie wyższej niż 70% sumy ubezpieczenia. Kolejne straty w plonie w latach następnych lub inne szkody następne nie są przy tym rekompensowane.
  - 2) W przypadku gdy utrata liści (naci) powstała wskutek oddziaływania ubezpieczonego ryzyka w drugim lub trzecim roku po nasadzeniu wynosi co najmniej 65% i wymagane jest uprzątnięcie, względnie przeoranie, to rekompensata zgodnie § 11 OWU zapewnia pokrycie kosztów powstałych wskutek faktycznie przeprowadzonego przez Ubezpieczającego przeorania (koszty uprzątnięcia, względnie przeorania młodej plantacji, koszty plonu zastępczego jak również koszty sadzenia zastępczego), łącznie jednak w wysokości nie wyższej niż suma ubezpieczenia.
4. Ubezpieczyciel w przypadku młodych nasadzeń szparagów dokonuje ustalenia wymiaru uszkodzeń roślin szparagów oraz kwalifikuje określone powierzchnie uprawne do przeorania, jeśli zachodzi taka potrzeba.
5. Po ogłoszeniu przez Ubezpieczyciela wysokości procentowej utraty liści (naci), Ubezpieczający ma obowiązek poinformować Ubezpieczyciela najpóźniej do 30 września roku, w którym wystąpiła szkoda o tym, czy ma zamiar uprzątnąć, względnie przeorać młodą powierzchnię uprawną. Decyzja Ubezpieczającego w tym zakresie jest dla niego wiążąca. Dodatkowo Ubezpieczający ma obowiązek poinformować Ubezpieczyciela o kosztach uprzątnięcia, względnie przeorania, zastępczego materiału sadzonego i ponownego zasadzenia, o ile te koszty powstały. Na żądanie Ubezpieczyciela, Ubezpieczający musi te koszty udokumentować.
6. W przypadku zgody Ubezpieczyciela na uprzątnięcie plantacji, względnie jej przeoranie na podstawie informacji otrzymanej zgodnie z ust. 5, to powierzchnia uprawna zostaje wyłączona z ubezpieczenia wraz z przekazaniem tej decyzji Ubezpieczonemu. Jeżeli Ubezpieczyciel odrzuci prośbę Ubezpieczającego o uprzątnięcie, względnie przeoranie młodej uprawy szparagów, rekompensowany jest ubytek w plonie, który nastąpi w roku kolejnym, w wysokości do 30% sumy ubezpieczenia dla upraw z pierwszego roku nasadzenia oraz w wysokości do 70% sumy ubezpieczenia dla uprawy szparagów w drugim lub trzecim roku od nasadzenia.
7. W odniesieniu do plantacji w pełni plonujących tj. plantacji w czwartym roku od nasadzenia, w przypadku szkód powstałych wskutek oddziaływania ubezpieczonego ryzyka, Ubezpieczyciel rekompensuje wynikającą z tego ilościową stratę z plonu w roku następującym po zdarzeniu szkodowym. Kolejne straty w plonie w latach następnych lub inne szkody następne nie są przy tym rekompensowane.

Regulacje specjalne § 3

1. Regulacje dotyczące franszyzy integralnej mają zastosowanie zgodnie z § 6 ust. 9 OWU.
2. Regulacje związane z udziałami własnymi, granicą maksymalnego odszkodowania, potrącaniem ewentualnych korzyści gospodarczych, o których mowa w OWU nie mają zastosowania.
3. Odszkodowanie za ubytek w plonie, który powstanie w roku następnym względem wystąpienia zdarzenia szkodowego jest wypłacane w tym samym roku, w którym wystąpiło zdarzenie szkodowe.
4. Nowe nasadzenia, które powstaną na skutek uprzątnięcia, względnie przeorania zniszczonych upraw mogą zostać objęte ubezpieczeniem na podstawie nowej Umowy ubezpieczenia.
5. Składka za ochronę ubezpieczeniową udzielaną na podstawie niniejszej klauzuli nie jest pobierana.

V. Klauzula szczególnych warunków ubezpieczenia warzyw (QVG) § 1

Strony postanowiły wprowadzić do Umowy ubezpieczenia postanowienia szczególne, oznaczone sygnaturą QVG, z zastrzeżeniem że pozostałe postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia upraw rolnych (OWU) pozostają bez zmian.

Ubezpieczone szkody § 2

1. Ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie za szkodę ilościową i ponadto stratę jakościową na zasadach określonych w niniejszej klauzuli w ubezpieczeniu warzyw polowych wyłącznym skutkiem działania jednego z ubezpieczonych w Umowie ubezpieczenia ryzyka.
2. Ustalenie łącznej wysokości szkody ilościowej i jakościowej wynika wyłącznie z kryteriów określonych w § 3 i 4 niniejszej klauzuli.
3. Składka za ochronę ubezpieczeniową udzielaną na podstawie niniejszej klauzuli nie jest pobierana.

Ustalenie szkody ilościowej § 3

Ilościowa strata w plonie następuje wyłącznie poprzez oddziaływanie ubezpieczonego ryzyka, którego efektem jest całkowita utrata roślin lub strata w plonie na skutek zniszczenia lub utraty części roślin poprzez działanie ubezpieczonego ryzyka.

Ustalenie szkody jakościowej § 4

1. Straty jakościowe są uznawane w odniesieniu do plonu handlowego upraw warzywnych, które wskutek uszkodzenia spowodowanego oddziaływaniem ubezpieczonego ryzyka nie mogą już zostać przyporządkowane do określonych norm handlowych, a byłyby przyporządkowane do tych norm, jeżeli szkoda by nie wystąpiła.
2. W ocenie strat jakościowych:
  - 1) w odniesieniu do gatunków warzyw (pomidory, papryka słodka, sałaty), w stosunku do których określone zostały szczegółowe normy handlowe w załączniku I część B Rozporządzenia wykonawczego Komisji (EU) nr 543/2011 (Dz. Urz. L 157 z 15.6.2011, z późn. zm.), brany pod uwagę jest plon, który na skutek działania ubezpieczonego ryzyka nie kwalifikuje się już do klasy handlowej Ekstra lub 1;
  - 2) w odniesieniu do gatunków warzyw, w stosunku do których określona została ogólna norma handlowa wynikająca z załącznika I część A Rozporządzenia wykonawczego Komisji (EU) nr 543/2011 (Dz. Urz. L 157 z 15.6.2011, z późn. zm.) i jednocześnie funkcjonują szczegółowe normy przyjęte przez Europejską Komisję Gospodarczą Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG/ONZ), brany pod uwagę jest ten plon, który na skutek działania ubezpieczonego ryzyka nie kwalifikuje się już do klasy 1 wg norm przyjętych przez Europejską Komisję Gospodarczą Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG/ONZ);
  - 3) w odniesieniu do gatunków warzyw, w stosunku do których istnieje tylko ogólna norma handlowa wynikająca z załącznika I część A Rozporządzenia wykonawczego Komisji (EU) nr 543/2011 (Dz. Urz. L 157 z 15.6.2011, z późn. zm.), brane pod uwagę są te warzywa, które na skutek działania ubezpieczonego ryzyka nie spełniają minimalnych wymagań jakościowych;
  - 4) brane pod uwagę są również te warzywa, które znacząco zredukowały swoją jakość ze względu na uszkodzenia wtórne (np. choroby grzybowe, choroby bakteryjne) występujące na skutek działania ubezpieczonego ryzyka, pomimo skutecznego zastosowania środków ochrony roślin np. zastosowania fungicydów.
3. W stosunku do warzyw, które nie kwalifikują się do klasy handlowej Ekstra lub 1 (w zależności od stosowanych norm) lub mogą kwalifikować się jeszcze do normy handlowej 2 lub do przetwórstwa, a także w przypadku gatunków warzyw, w stosunku do których nie zostały spełnione minimalne wymagania jakościowe, Ubezpieczyciel w trakcie ustalania szkody określa, poprzez przyporządkowanie do klas szkodowych, procentowy ubytek w plonie z tytułu strat jakościowych.
4. Warzywa, które już przed uszkodzeniem przez ubezpieczone ryzyko nie kwalifikowały się do norm handlowych określonych w ust. 2 oceniane są jako nieuszkodzone.
5. Do ustalania odszkodowania mają zastosowanie zasady dotyczące udziału własnego określonego § 6 ust. 12 OWU. Udział własny jest równy 10% wartości szkody.

VI. Klauzula szczególnych warunków ubezpieczenia owoców pestkowych (QVS)

§ 1

Strony postanowiły wprowadzić do Umowy ubezpieczenia postanowienia szczególne, oznaczone sygnaturą QVS, z zastrzeżeniem że pozostałe postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia upraw rolnych (OWU) pozostają bez zmian.

Ubezpieczone szkody
§ 2

1. Ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie za szkodę ilościową i ponadto stratę jakościową na zasadach określonych w niniejszej klauzuli w ubezpieczonych owocach pestkowych, wyłącznie wskutek działania jednego z ubezpieczonych w Umowie ubezpieczenia ryzyk.
2. Składka za ochronę ubezpieczeniową udzielaną na podstawie niniejszej klauzuli nie jest pobierana.

Ustalenie szkody
§ 3

Ustalenie łącznej wysokości szkody ilościowej i jakościowej wynika wyłącznie z poniższych kryteriów

1. Ilościowa strata w plonie następuje wyłącznie poprzez oddziaływanie ubezpieczonego ryzyka, którego symptomem szkód są owoce całkowicie zniszczone.
2. Straty jakościowe są oceniane przy zastosowaniu (obowiązujących w dniu zajścia zdarzenia szkodowego) następujących norm, zwanych dalej normami handlowymi:
  - 1) przyjętych przez Europejską Komisję Gospodarczą Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG/ONZ), normy FFV 02 dla moreli, FFV 13 dla wiśni i czereśni, FFV 29 dla śliwek,
  - 2) wynikających z załącznika I część B Rozporządzenia wykonawczego Komisji (EU) nr 543/2011 (Dz. Urz. L 157 z 15.6.2011, z późn. zm.) dla brzoskwiń i nektaryn.
3. Straty jakościowe mierzone są poprzez przyporządkowanie określonych owoców do poszczególnych klas szkodowych:
  - 1) klasa szkodowa 1 – ocena straty jakościowej 0% - zaliczane są owoce:
    - a. bez uszkodzenia przez ubezpieczone ryzyko,
    - b. które spełniają warunki klasy Ekstra lub 1 norm handlowych;
  - 2) klasa szkodowa 2 – ocena straty jakościowej 50% – zaliczane są owoce które odpowiadałyby:
    - a. klasie Ekstra lub 1 norm handlowych, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą już zostać przydzielone do klasy Ekstra lub 1, ale mogą jeszcze zostać przydzielone do klasy 2,
    - b. klasie 2 norm handlowych, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą zostać już przyporządkowane do klasy 2;
  - 3) klasa szkodowa 3 – ocena straty jakościowej 100% – zaliczane są owoce, które odpowiadałyby klasie Ekstra lub 1 norm handlowych, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą już zostać przydzielone do klasy Ekstra lub 1, ani także do klasy 2; Owoce, które już przed uszkodzeniem przez ubezpieczone ryzyka nie odpowiadały klasie 1 lub 2 są oceniane jako nieuszkodzone i przyporządkowane klasie szkodowej 1.
4. Do ustalanego odszkodowania mają zastosowanie zasady dotyczące udziału własnego określonego § 6 ust. 12 OWU. Udział własny jest równy 10% wartości szkody.

VII. Klauzula szczególnych warunków ubezpieczenia cebuli (QVZ)

§ 1

Strony postanowiły wprowadzić do Umowy ubezpieczenia postanowienia szczególne, oznaczone sygnaturą QVZ, z zastrzeżeniem że pozostałe postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia upraw rolnych (OWU) pozostają bez zmian.

Ubezpieczone szkody
§ 2

1. Ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie za szkodę ilościową i ponadto stratę jakościową na zasadach określonych w niniejszej klauzuli w ubezpieczeniu cebuli jadalnej, wyłącznie wskutek działania ubezpieczonych w Umowie ubezpieczenia ryzyk.
2. Składka za ochronę ubezpieczeniową udzielaną na podstawie niniejszej klauzuli nie jest pobierana.

Ustalenie szkody
§ 3

Ustalenie łącznej wysokości szkody ilościowej i jakościowej wynika wyłącznie z poniższych kryteriów

1. Ilościowa strata w plonie następuje wyłącznie poprzez oddziaływanie ubezpieczonego ryzyka, którego efektem jest całkowita utrata roślin lub strata w plonie na skutek utraty szczypioru poprzez działanie ubezpieczonego ryzyka.
2. Straty jakościowe są oceniane przy zastosowaniu (obowiązującej w dniu zajścia zdarzenia szkodowego) normy przyjętej przez Europejską Komisję Gospodarczą Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG/ONZ) – norma FFV 25 dla cebuli, zwanej dalej normą handlową.
3. Straty jakościowe są uznawane w odniesieniu do cebul:
  - 1) które wskutek uszkodzenia spowodowanego oddziaływaniami ubezpieczonego ryzyka nie mogą już zostać przyporządkowane do klasy 1 normy handlowej;
  - 2) które wskutek oddziaływania ubezpieczonego ryzyka osiągnęły średnicę poniżej 40 mm;
  - 3) z drugorzędnymi szkodami tj. gnicia spowodowanego przez choroby grzybowe lub bakteryjne powstałe na skutek uszkodzenia szczypioru przez ubezpieczone ryzyko.

Cebule, które już przed uszkodzeniem przez ubezpieczone ryzyko nie odpowiadały klasie 1 normy handlowej są klasyfikowane jako nieuszkodzone.
4. Do ustalanego odszkodowania mają zastosowanie zasady dotyczące udziału własnego określonego § 6 ust. 12 OWU. Udział własny jest równy 10% wartości szkody.

VIII. Klauzula szczególnych warunków ubezpieczenia cebuli PLUS (ZVZP)

§ 1

Strony postanowiły wprowadzić do Umowy ubezpieczenia postanowienia szczególne, z zastrzeżeniem że pozostałe postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia upraw rolnych (OWU) pozostają bez zmian.

Ubezpieczone szkody i koszty
§ 2

1. Ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie za szkodę ilościową i ponadto stratę jakościową na zasadach określonych w niniejszej klauzuli w ubezpieczeniu cebuli jadalnej wyłącznie wskutek działania jednego z ubezpieczonych w Umowie ubezpieczenia ryzyk.
2. Ubezpieczyciel wypłaca również odszkodowanie ryczałtowe z tytułu zwiększonych kosztów sortowania i innych zwiększonych wydatków, o ile powstały wyłącznie wskutek ubezpieczonego zdarzenia szkodowego.
3. Składka za dodatkową ochronę ubezpieczeniową udzielaną na podstawie niniejszej klauzuli nie jest objęta dopłatą, o której mowa w § 2 ust. 2 OWU.

Ustalenie szkody
§ 3

Ustalenie łącznej wysokości szkody ilościowej i jakościowej wynika wyłącznie z poniższych kryteriów

1. Ilościowa strata w plonie następuje wyłącznie poprzez oddziaływanie ubezpieczonego ryzyka, którego efektem jest całkowita utrata roślin lub strata w plonie na skutek utraty szczypioru poprzez działanie ubezpieczonego ryzyka.
2. Straty jakościowe są oceniane przy zastosowaniu (obowiązującej w dniu zajścia zdarzenia szkodowego) normy przyjętej przez Europejską Komisję Gospodarczą Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG/ONZ) - norma FFV 25 dla cebuli, zwanej dalej normą handlową.
3. Straty jakościowe są uznawane w odniesieniu do cebul:
  - 1) które wskutek uszkodzenia spowodowanego oddziaływaniami ubezpieczonego ryzyka nie mogą już zostać przyporządkowane do klasy 1 normy handlowej,
  - 2) które wskutek oddziaływania ubezpieczonego ryzyka osiągnęły średnicę poniżej 40 mm,
  - 3) z drugorzędnymi szkodami tj. gnicia spowodowanego przez choroby grzybowe lub bakteryjne powstałe na skutek uszkodzenia szczypioru przez ubezpieczone ryzyko.

Cebule, które już przed uszkodzeniem przez ubezpieczone ryzyko nie odpowiadały klasie 1 normy handlowej są klasyfikowane jako nieuszkodzone.
4. Do ustalanego odszkodowania mają zastosowanie zasady dotyczące udziału własnego określonego § 6 ust. 12 OWU. Udział własny jest równy 10% wartości szkody.

Szkoda ryczałtowa
§ 4

1. Ubezpieczenie może zostać zawarte w ramach:
  - 1) wariant „Cebula +30%“, oznaczony w Umowie ubezpieczenia

- sygnaturą **ZVZP 30%**;
 2) wariant „Cebula +50%“, oznaczony w Umowie ubezpieczenia sygnaturą **ZVZP 50%**.
2. Dodatkowemu ubezpieczeniu podlega jakościowy ubytek w plonie spowodowany oddziaływaniem ubezpieczonego ryzyka. Regulacje dotyczące franszyzy integralnej mają zastosowanie zgodnie z § 6 ust. 9 OWU, chyba że strony ustaliły inaczej.
3. Wysokość szkody łącznej (ilościowej i jakościowej) obliczana jest poprzez:
- 1) przemnożenie wartości ilościowego ubytku w plonie, po ewentualnym odjęciu udziału własnego w szkodzie, przez wskaźnik 1,3 dla wariantu „Cebula +30%“;
  - 2) przemnożenie wartości ilościowego ubytku w plonie, po ewentualnym odjęciu udziału własnego, przez wskaźnik 1,5 dla wariantu „Cebula +50%“.
4. Łączna wysokość szkody dla szkód ilościowych i jakościowych ograniczona jest do poziomu 90% wartości plonu.

IX. Klauzula szczególnych warunków ubezpieczenia truskawek (QVE)

§ 1

Strony postanowiły wprowadzić do Umowy ubezpieczenia postanowienia szczególne, oznaczone sygnaturą QVE, z zastrzeżeniem że pozostałe postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia upraw rolnych (OWU) pozostają bez zmian.

Ubezpieczone szkody

§ 2

1. Ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie za szkodę ilościową i ponadto stratę jakościową na zasadach określonych w niniejszej klauzuli w ubezpieczonych truskawkach wyłącznie wskutek działania ubezpieczonych w Umowie ubezpieczenia ryzyka.
2. Składka za ochronę ubezpieczeniową udzielaną na podstawie niniejszej klauzuli nie jest pobierana.

Ustalenie szkody

§ 3

Ustalenie łącznej wysokości szkody ilościowej i jakościowej wynika wyłącznie z poniższych kryteriów

1. Ilościowa strata w plonie następuje wyłącznie poprzez oddziaływanie ubezpieczonego ryzyka, którego symptomem szkód jest całkowite zniszczenie kwiatów lub owoców.
2. Straty jakościowe są oceniane przy zastosowaniu (obowiązującej w dniu zajścia zdarzenia szkodowego) normy wynikających z załącznika I część B Rozporządzenia wykonawczego Komisji (EU) nr 543/2011 (Dz. Urz. L 157 z 15.6.2011, z późn. zm.) dla truskawek, zwanej dalej normą handlową.
3. Straty jakościowe mierzone są poprzez przyporządkowanie określonych owoców do poszczególnych klas szkodowych:
  - 1) klasa szkodowa 1 – ocena straty jakościowej 0% - zaliczane są owoce:
    - a. bez uszkodzenia przez ubezpieczone ryzyko,
    - b. które spełniają warunki klasy Ekstra lub 1 normy handlowej;
  - 2) klasa szkodowa 2 – ocena straty jakościowej 50% - zaliczane są owoce, które:
    - a. odpowiadałyby klasie Ekstra lub 1 normy handlowej, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą już zostać przydzielone do klasy Ekstra lub 1, ale mogą jeszcze zostać przydzielone do klasy 2,
    - b. odpowiadałyby klasie 2 normy handlowej, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą zostać już przyporządkowane do klasy 2,
    - c. są zdeformowane na skutek uszkodzeń wywołanych przez ubezpieczone ryzyko w pąkach kwiatowych, kwiatach lub zawiązkach owoców, ale nadal mogą zostać zakwalifikowane do klasy 2 normy handlowej;
  - 3) klasa szkodowa 3 – ocena straty jakościowej 100% - zaliczane są owoce, które:
    - a. odpowiadałyby klasie Ekstra lub 1 normy handlowej, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą już zostać przydzielone do klasy Ekstra lub 1, ani także do klasy 2,
    - b. są zdeformowane na skutek uszkodzeń wywołanych przez ubezpieczone ryzyko w pąkach kwiatowych, kwiatach lub zawiązkach owoców i nie mogą już zostać przydzielone do klasy 2.

Owoce, które już przed uszkodzeniem przez ubezpieczone ryzyko nie odpowiadały klasie 1 lub 2 normy handlowej oceniane są jako

nieuszkodzone i przyporządkowane klasie szkodowej 1.

4. Do ustalanej odszkodowania mają zastosowanie zasady dotyczące udziału własnego określonego § 6 ust. 12 OWU. Udział własny jest równy 10% wartości szkody.

X. Klauzula szczególnych warunków ubezpieczenia truskawek PLUS (ZVEP)

§ 1

Strony postanowiły wprowadzić do Umowy ubezpieczenia postanowienia szczególne, z zastrzeżeniem że pozostałe postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia upraw rolnych (OWU) pozostają bez zmian.

Ubezpieczone szkody

§ 2

1. Ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie za szkodę ilościową i ponadto stratę jakościową na zasadach określonych w niniejszej klauzuli w ubezpieczonych truskawkach wyłącznie wskutek działania jednego z ubezpieczonych w Umowie ubezpieczenia ryzyka.
2. Ubezpieczyciel wypłaca również odszkodowanie ryczałtowe z tytułu zwiększonych kosztów sortowania i innych zwiększonych wydatków, o ile powstały wyłącznie wskutek ubezpieczonego zdarzenia szkodowego.
3. Składka za dodatkową ochronę ubezpieczeniową udzielaną na podstawie niniejszej klauzuli nie jest objęta dopłatą, o której mowa § 2 ust. 2 OWU.

Ustalenie szkody

§ 3

Ustalenie łącznej wysokości szkody ilościowej i jakościowej wynika wyłącznie z poniższych kryteriów

1. Ilościowa strata w plonie następuje wyłącznie poprzez oddziaływanie ubezpieczonego ryzyka, którego symptomem szkód jest całkowite zniszczenie kwiatów lub owoców.
  2. Straty jakościowe są oceniane przy zastosowaniu (obowiązującej w dniu zajścia zdarzenia szkodowego) normy wynikających z załącznika I część B Rozporządzenia wykonawczego Komisji (EU) nr 543/2011 (Dz. Urz. L 157 z 15.6.2011, z późn. zm.) dla truskawek, zwanej dalej normą handlową.
  3. Straty jakościowe mierzone są poprzez przyporządkowanie określonych owoców do poszczególnych klas szkodowych:
    - 1) klasa szkodowa 1 – ocena straty jakościowej 0% – zaliczane są owoce:
      - a. bez uszkodzenia przez ubezpieczone ryzyko,
      - b. które spełniają warunki klasy Ekstra lub 1 normy handlowej;
    - 2) klasa szkodowa 2 – ocena straty jakościowej 50% – zaliczane są owoce, które:
      - a. odpowiadałyby klasie Ekstra lub 1 normy handlowej, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą już zostać przydzielone do klasy Ekstra lub 1, ale mogą jeszcze zostać przydzielone do klasy 2,
      - b. odpowiadałyby klasie 2 normy handlowej, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą zostać już przyporządkowane do klasy 2,
      - c. są zdeformowane na skutek uszkodzeń wywołanych przez ubezpieczone ryzyko w pąkach kwiatowych, kwiatach lub zawiązkach owoców, ale nadal mogą zostać zakwalifikowane do klasy 2 normy handlowej;
    - 3) klasa szkodowa 3 – ocena straty jakościowej 100% - zaliczane są owoce, które:
      - a. odpowiadałyby klasie Ekstra lub 1 normy handlowej, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą już zostać przydzielone do klasy Ekstra lub 1, ani także do klasy 2,
      - b. są zdeformowane na skutek uszkodzeń wywołanych przez ubezpieczone ryzyko w pąkach kwiatowych, kwiatach lub zawiązkach owoców i nie mogą już zostać przydzielone do klasy 2.
- Owoce, które już przed uszkodzeniem przez ubezpieczone ryzyko nie odpowiadały klasie 1 lub 2 normy handlowej oceniane są jako nieuszkodzone i przyporządkowane klasie szkodowej 1.
4. Do ustalanej odszkodowania mają zastosowanie zasady dotyczące udziału własnego określonego § 6 ust. 12 OWU. Udział własny jest równy 10% wartości szkody.

Szkoda ryczałtowa

§ 4

1. Ubezpieczenie może zostać zawarte w ramach:
  - 1) wariant „Truskawki +30%“, oznaczony w Umowie ubezpieczenia

- sygnaturą **ZVEP 30%**;
- 2) wariant „Truskawki +50%“, oznaczony w Umowie ubezpieczenia sygnaturą **ZVEP 50%**.
2. Dodatkowemu ubezpieczeniu podlega jakościowy ubytek w plonie spowodowany oddziaływaniem ubezpieczonego ryzyka. Regulacje dotyczące franszyzy integralnej mają zastosowanie zgodnie z § 6 ust. 9 OWU, chyba że strony ustaliły inaczej.
3. Wysokość szkody łącznej (ilościowej i jakościowej) obliczana jest poprzez:
- 1) przemnożenie wartości ilościowego ubytku w plonie, po ewentualnym odjęciu udziału własnego w szkodzie, przez wskaźnik 1,3 dla wariantu „Truskawki +30%“;
  - 2) przemnożenie wartości ilościowego ubytku w plonie, po ewentualnym odjęciu udziału własnego, przez wskaźnik 1,5 dla wariantu „Truskawki +50%“.
4. łączna wysokość szkody dla szkód ilościowych i jakościowych ograniczona jest do poziomu 90% wartości plonu.

Postanowienia końcowe

§ 5

Ubezpieczeniem dodatkowym w ramach niniejszej klauzuli musi zostać objęta cała powierzchnia uprawna truskawek. Nie może ono dotyczyć tylko wybranej części lub np. określonych odmian.

XI. Klauzula szczególnych warunków ubezpieczenia owoców krzewów owocowych (QVB)

§ 1

Strony postanowiły wprowadzić do Umowy ubezpieczenia postanowienia szczególne, oznaczone sygnaturą QVB, z zastrzeżeniem że pozostałe postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia upraw rolnych (OWU) pozostają bez zmian.

Ubezpieczone szkody

§ 2

1. Ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie za szkodę ilościową i ponadto stratę jakościową na zasadach określonych w niniejszej klauzuli w ubezpieczonych owocach krzewów owocowych wyłącznie wskutek działania jednego z ubezpieczonych w Umowie ubezpieczenia ryzyk.
2. Składka za ochronę ubezpieczeniową udzielaną na podstawie niniejszej klauzuli nie jest pobierana.

Ustalenie szkody

§ 3

Ustalenie łącznej wysokości szkody ilościowej i jakościowej wynika wyłącznie z poniższych kryteriów

1. Ilościowa strata w plonie następuje wyłącznie poprzez oddziaływanie ubezpieczonego ryzyka, którego symptomem szkód jest całkowite zniszczenie owoców, a w przypadku jagód, jeżyn, malin i borówek również w przypadku zniszczenia kwiatów.
2. Straty jakościowe są oceniane przy zastosowaniu (obowiązującej w dniu zajścia zdarzenia szkodowego) normy przyjętej przez Europejską Komisję Gospodarczą Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG/ONZ) - norma FFV 57 dla owoców jagodowych, zwanej dalej normą handlową.
3. Straty jakościowe mierzone są poprzez przyporządkowanie określonych owoców do poszczególnych klas szkodowych:
  - 1) klasa szkodowa 1 – ocena straty jakościowej 0% - zaliczane są owoce:
    - a. bez uszkodzenia przez ubezpieczone ryzyko,
    - b. które spełniają warunki klasy Ekstra lub 1 normy handlowej;
  - 2) klasa szkodowa 2 – ocena straty jakościowej 50% - zaliczane są owoce, które:
    - a. odpowiadałyby klasie Ekstra lub 1 normy handlowej, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą już zostać przydzielone do klasy Ekstra lub 1, ale mogą jeszcze zostać przydzielone do klasy 2,
    - b. odpowiadałyby klasie 2 normy handlowej, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą zostać już przyporządkowane do klasy 2,
    - c. w odniesieniu do jagód, malin, jeżyn i borówek są zdeformowane na skutek uszkodzeń wywołanych przez ubezpieczone ryzyko w kwiatkach, ale nadal mogą zostać zakwalifikowane do klasy 2 normy;
  - 3) klasa szkodowa 3 – ocena straty jakościowej 100% - zaliczane są owoce, które:
    - a. odpowiadałyby klasie Ekstra lub 1 normy handlowej, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą już

- b. w odniesieniu do jagód, malin, jeżyn i borówek są zdeformowane na skutek uszkodzeń wywołanych przez ubezpieczone ryzyko w kwiatkach i nie mogą zostać zakwalifikowane do klasy 2 normy handlowej.

- Owoce, które już przed uszkodzeniem przez ubezpieczone ryzyko nie odpowiadały klasie 1 lub 2 normy handlowej oceniane są jako nieuszkodzone i przyporządkowane klasie szkodowej 1.
4. Do ustalanego odszkodowania mają zastosowanie zasady dotyczące udziału własnego określonego § 6 ust. 12 OWU. Udział własny jest równy 10% wartości szkody.

XII. Klauzula szczególnych warunków ubezpieczenia winogron deserowych (QVT)

§ 1

Strony postanowiły wprowadzić do Umowy ubezpieczenia postanowienia szczególne, oznaczone sygnaturą QVT, z zastrzeżeniem że pozostałe postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia upraw rolnych (OWU) pozostają bez zmian.

Ubezpieczone szkody

§ 2

1. Ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie za szkodę ilościową i ponadto stratę jakościową na zasadach określonych w niniejszej klauzuli w ubezpieczonych winogronach deserowych wyłącznie wskutek działania jednego z ubezpieczonych w Umowie ubezpieczenia ryzyk.
2. Odpowiedzialność Ubezpieczyciela rozpoczyna się od pęknięcia pąków (stadium 05 BBCH).
3. Składka za ochronę ubezpieczeniową udzielaną na podstawie niniejszej klauzuli nie jest pobierana.

Ustalenie szkody

§ 3

Ustalenie łącznej wysokości szkody ilościowej i jakościowej wynika wyłącznie z poniższych kryteriów

1. Ilościowa strata w plonie następuje wyłącznie poprzez oddziaływanie ubezpieczonego ryzyka.
2. Straty jakościowe są oceniane przy zastosowaniu (obowiązującej w dniu zajścia zdarzenia szkodowego) normy wynikającej z załącznika I część B Rozporządzenia wykonawczego Komisji (EU) nr 543/2011 (Dz. Urz. L 157 z 15.6.2011, z późn. zm.) dla winogron stołowych (deserowych), zwanej dalej normą handlową.
3. Straty jakościowe mierzone są poprzez przyporządkowanie określonych owoców do poszczególnych klas szkodowych:
  - 1) klasa szkodowa 1 – ocena straty jakościowej 0% – zaliczane są owoce:
    - a. bez uszkodzenia przez ubezpieczone ryzyko,
    - b. które spełniają warunki klasy Ekstra lub 1 normy handlowej;
  - 2) klasa szkodowa 2 – ocena straty jakościowej 50% – zaliczane są owoce, które:
    - a. odpowiadałyby klasie Ekstra lub 1 normy handlowej, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą już zostać przydzielone do klasy Ekstra lub 1, ale mogą jeszcze zostać przydzielone do klasy 2,
    - b. odpowiadałyby klasie 2 normy handlowej, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą zostać już przyporządkowane do klasy 2;
  - 3) klasa szkodowa 3 – ocena straty jakościowej 100% – zaliczane są owoce, które odpowiadałyby klasie Ekstra lub 1 normy handlowej, a wskutek uszkodzeń związanych z ubezpieczonym ryzykiem nie mogą już zostać przydzielone do klasy Ekstra lub 1, ani także do klasy 2.

Owoce, które już przed uszkodzeniem przez ubezpieczone ryzyko nie odpowiadały klasie 1 lub 2 normy handlowej oceniane są jako uszkodzone i przyporządkowane klasie szkodowej 1.
4. Do ustalanego odszkodowania mają zastosowanie zasady dotyczące udziału własnego określonego § 6 ust. 12 OWU. Udział własny jest równy 10% wartości szkody.

XIII. Klauzula szczególnych warunków ubezpieczenia owoców ziarnkowych jako owoców deserowych - typ S - (QVKS)

§ 1

Strony postanowiły wprowadzić do Umowy ubezpieczenia postanowienia szczególne, oznaczone sygnaturą QVKS, z zastrzeżeniem że pozostałe postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia upraw rolnych (OWU) pozostają bez zmian.

Ubezpieczone szkody**§ 2**

1. Ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie za szkodę ilościową i ponadto stratę jakościową na zasadach określonych w niniejszej klauzuli w ubezpieczonych owocach ziarnkowych (jabłka lub gruszki) wyłącznie wskutek działania jednego z ubezpieczonych w Umowie ubezpieczenia ryzyk, z wyłączeniem jednak ryzyka przymrozków wiosennych.
2. Odpowiedzialność Ubezpieczyciela rozpoczyna się zgodnie z zasadami określonymi w OWU.
3. Składka za ochronę ubezpieczeniową udzielaną na podstawie niniejszej klauzuli nie jest pobierana.

Ustalenie szkody**§ 3**

Ustalenie łącznej wysokości szkody ilościowej i jakościowej wynika wyłącznie z poniższych kryteriów

1. Ilościowa strata w plonie następuje wyłącznie poprzez oddziaływanie ubezpieczonego ryzyka, którego symptomem jest całkowite zniszczenie owoców lub ich oderwanie. Za oderwanie owoców, które nastąpiło po opadzie czerwcowym szkoda ustalana jest proporcjonalnie do plonu łącznego, a owoce zostaną przyporządkowane do klasy 4, o której mowa w ust. 3 pkt 5.
2. Straty jakościowe są oceniane przy zastosowaniu (obowiązującej w dniu zajścia zdarzenia szkodowego) normy wynikającej z załącznika I część B Rozporządzenia wykonawczego Komisji (EU) nr 543/2011 (Dz. Urz. L 157 z 15.6.2011, z późn. zm.) dla jabłek i gruszek zwanej dalej normą handlową.
3. Straty jakościowe mierzone są poprzez przyporządkowanie określonych owoców do poszczególnych klas szkodowych:
  - 1) klasa szkodowa 1a – ocena straty jakościowej 0% – zaliczane są owoce, które:
    - a. nie są uszkodzone przez ubezpieczone ryzyko,
    - b. spełniają warunki klasy Ekstra lub 1 normy handlowej;
  - 2) klasa szkodowa 1b – ocena straty jakościowej 5% – zaliczane są owoce uszkodzone przez ubezpieczone ryzyko, które:
    - a. posiadają jedno lub kilka minimalnych zagojonych uszkodzeń skórki,
    - b. posiadają nieznaczne prątki,
    - c. które spełniają warunki klasy 1 normy handlowej;
  - 3) klasa szkodowa 2 – ocena straty jakościowej 30% - zaliczane są owoce uszkodzone przez ubezpieczone ryzyko, które:
    - a. posiadają powierzchowne dobrze zagojone uszkodzenia skórki,
    - b. nadają się do przechowywania – ich zdolność do magazynowania nie została zakłócona,
    - c. posiadają uszkodzenia skórki na powierzchni łącznej nie przekraczającej 2,5 cm²,
    - d. odpowiadają jeszcze klasie 2 normy handlowej;
  - 4) klasa szkodowa 3 – ocena straty jakościowej 70% - zaliczane są owoce uszkodzone przez ubezpieczone ryzyko, które nie podlegają pod klasę szkodową 1b lub 2, ale mogą zostać przetworzone na przetwórstwo;
  - 5) klasa szkodowa 4 – ocena straty jakościowej 100% - zaliczane są owoce uszkodzone przez ubezpieczone ryzyko:
    - a. które mają wyraźnie widoczne niezabliźnione rany z miejscami, w których jest widoczna początkowa zgnilizna,
    - b. których zdolność składowania owoców została utracona lub nie mogą zostać już w żaden sposób przetworzone.

Owoce, które już przed uszkodzeniem przez ubezpieczone ryzyko nie odpowiadały klasie 1 lub 2 normy handlowej oceniane są jako nieuszkodzone i przyporządkowane klasie szkodowej 1a.
4. Do ustalania odszkodowania mają zastosowanie zasady dotyczące udziału własnego określonego § 6 ust. 12 OWU. Udział własny jest równy 10% wartości szkody.

XIV. Klauzula objęcia ochroną specjalnego interesu wykorzystania – ryzyka odbioru (VBVS)**§ 1**

1. Strony postanowiły wprowadzić do Umowy ubezpieczenia postanowienia szczególne, oznaczone sygnaturą VBVS, z zastrzeżeniem że pozostałe postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia upraw rolnych (OWU) pozostają bez zmian.
2. Składka za dodatkową ochronę ubezpieczeniową udzielaną na podstawie niniejszej klauzuli nie jest objęta dopłatą, o której mowa § 2 ust. 2 OWU

§ 2

1. Ubezpieczeniu dodatkowo na wniosek ubezpieczonego podlega specjalny interes wykorzystania, który zostanie zakłócony wskutek działania jednego z ubezpieczonych w Umowie ubezpieczenia ryzyk.
2. O ile nie uzgodniono inaczej, ubezpieczenie specjalnego interesu wykorzystania ma zastosowanie, jeżeli łączna szkoda ilościowa i jakościowa jest nie mniejsza niż 15% ubytku w plonie.
3. W przypadku gdy specjalny interes wykorzystania zależy od kryteriów jakościowych wynikających z umowy na uprawę lub dostawę, to obowiązkiem Ubezpieczającego jest przedłożenie tej umowy Ubezpieczycielowi przed zawarciem Umowy ubezpieczenia.
4. Jeżeli umowa na uprawę lub dostawę nie została jeszcze zawarta z Ubezpieczającym, to Ubezpieczający zobowiązany jest przed zawarciem Umowy ubezpieczenia do opisanego kryteriów jakościowych, a po podpisaniu tej umowy okazać ją Ubezpieczycielowi.
5. Ubezpieczeniu podlega tylko ten interes wykorzystania, który jest określony w zawieranej Umowie ubezpieczenia i jest zawarty w dokumencie ubezpieczenia nawet wtedy, jeżeli umowa na uprawę lub dostawę zawiera inne kryteria jakościowe.
6. W przypadku zmiany kryteriów jakościowych pomiędzy Ubezpieczającym i odbiorcą plonu handlowego, które miało wpływ na kryteria określone w Umowie ubezpieczenia i Ubezpieczyciel nie zostanie o tym poinformowany, ochrona ubezpieczeniowa z rozszerzonego ubezpieczenia specjalnego interesu ubezpieczenia wygasa.
7. Zmiana warunków ochrony specjalnego interesu wykorzystania wymaga złożenia przez Ubezpieczającego stosownego wniosku. Jeżeli Ubezpieczyciel nie ustosunkuje się do złożonego wniosku w ciągu 8 dni od wpłynięcia, uważa się że taki wniosek został przyjęty przez Ubezpieczyciela.
8. Ochrona ubezpieczeniowa na zmienionych zasadach, o które wnioskuje Ubezpieczający, po akceptacji Ubezpieczyciela lub uzgodnieniu innych zasad pomiędzy Ubezpieczającym a Ubezpieczycielem rozpoczyna się od momentu wskazanego w aneksie do Umowy ubezpieczenia.
9. Ubezpieczający, korzystając z ochrony ubezpieczenia specjalnego interesu wykorzystania, wyraża zgodę na pobieranie próbek roślin objętych ochroną ubezpieczeniową w każdej chwili, na żądanie Ubezpieczyciela.
10. Dla ubezpieczenia specjalnego interesu wykorzystania obowiązuje suma ubezpieczenia określona w Umowie ubezpieczenia.
11. Ubezpieczeniu specjalnego interesu wykorzystania podlegają te powierzchnie uprawne, które w sposób wyraźny zostały oznaczone w dokumencie ubezpieczenia jako objęte tym rozszerzeniem.

Ustalenie szkody**§ 3**

1. W przypadku wystąpienia szkody, w zgłoszeniu szkody należy odnotować, które kryteria jakościowe lub cechy jakościowe plonu nie mogą już zostać spełnione po działaniu ubezpieczonego ryzyka.
2. Ubezpieczający ma obowiązek podać:
  - 1) które kryteria jakościowe zostałyby spełnione, gdyby zdarzenie szkodowe nie wystąpiło;
  - 2) które kryteria wskutek oddziaływania ubezpieczonego ryzyka nie mogą zostać już spełnione;
  - 3) które pozycje upraw zostały poszkodowane i jakie uprawy zostały poszkodowane;
  - 4) jakie było przewidywane wprowadzenie na rynek dla poszkodowanej uprawy i czy była ona uprawiana tradycyjnie czy ekologicznie.
3. O ile specjalny interes wykorzystania wynika z regulacji umowy o uprawę lub dostawę i umowa ta nie istniała jeszcze w momencie wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego, to wraz ze zgłoszeniem szkody należy przedłożyć Ubezpieczycielowi kopię umowy o uprawę lub dostawę.
4. Ubezpieczyciel wymaga dodatkowo przedłożenia oświadczenia kontrahenta Ubezpieczającego:
  - 1) z którego wynika, z jakiego powodu odmówiono odbioru plonu;
  - 2) które z uzgodnionych kryteriów jakościowych dokładnie nie mogą zostać już spełnione;
  - 3) jakiej ilości dotyczy odmowa odbioru;
  - 4) których pól lub części pól dotyczy odmowa odbioru;
  - 5) w jaki sposób (np. analiza próbek), przez kogo (np. jednostka kontrolna odbiorcy) i w którym momencie (np. próbne kopanie, wyorywanie w danym tygodniu kalendarzowym) stwierdzono, że plony nie spełniają uzgodnionych kryteriów jakościowych;
  - 6) jak duża jest liczba nieodebranych plonów i jak duża jest liczba

- plonów, które zostały odebrane z obniżoną jakością;
- 7) w jakim zakresie zakwestionowane ziemniaki zostały odebrane spełniając inne niż uzgodnione warunki;
  - 8) jaka duża jest strata finansowa powstała wskutek innego niż zakładano wykorzystania, o ile powyższe informacje są w posiadaniu Ubezpieczającego.
5. O ile odbiorca oświadczy, że odmawia przyjęcia poszkodowanych plonów dopiero po ich dostawie, to wtedy należy dodatkowo podać, której dostawy/partii dotyczy odmowa odbioru i podać oznaczenie partii odmiany roślin, jak również ilości w tonach (t).
  6. Ubezpieczający, poprzez odpowiednie zawiadomienie Ubezpieczyciela, ma obowiązek zapewnić, aby jeden z rzeczoznawców Ubezpieczyciela był obecny przy pobieraniu próbek upraw, które zostały poszkodowane wskutek działania ubezpieczonego ryzyka. Niezależnie od tego Ubezpieczający zobowiązany jest na swój koszt udostępnić Ubezpieczycielowi lub jego rzeczoznawcom próbki wszystkich upraw, w przypadku których dochodzone jest odszkodowanie. Dotyczy to w szczególności przypadków, w których oświadczenie o odmowie odbioru złożone zostało dopiero w momencie dostawy poszkodowanych upraw.
  7. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków określonych w ustępach poprzedzających Ubezpieczyciel może odpowiednio zmniejszyć świadczenie, jeżeli naruszenie to przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło Ubezpieczycielowi ustalenie okoliczności i skutków wypadku.
  8. Odszkodowanie wypłacane jest w wysokości poniesionej szkody, obliczanej zgodnie z postanowieniami OWU w granicach sumy ubezpieczenia z uwzględnieniem ograniczeń odpowiedzialności Ubezpieczyciela.
  9. O ile nie uzgodniono inaczej, granica maksymalnego odszkodowania przy szkodzie ilościowej oraz jakościowej z uwzględnieniem specjalnego interesu wykorzystania wynosi 90% wartości plonu.
  10. W razie zawarcia Umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązkiem określonym w niniejszym paragrafie można obciążyć zarówno Ubezpieczającego, jak i Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wie o zawarciu Umowy na jego rachunek.

Michael Lösche

